

**UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA ŠPORT
INSTITUT ZA KINEZILOGIJO**

**ZVEZA TELESNOKULTURNIH ORGANIZACIJ
OBČINE TREBNJE**

Herman Berčič, Boris Sila, Marko Kapus

**NACRTOVANJE IN PROGRAMIRANJE
SPORTNOREKREATIVNE DEJAVNOSTI
OBČANOV OBČINE TREBNJE**

ANALIZA STANJA

(I. faza raziskovalnega projekta)

Ljubljana, junij 1991

Podatki o avtorjih:

Avtorji:

dr. Herman Berčič, izredni profesor,
Fakulteta za šport

dr. Boris Sila, asistent, Fakulteta za šport

Marko Kapus, Zveza telesnokulturnih
organizacij občine Trebnje

Računalniška
obdelava:

mag. Franci Ambrožič

dr. Boris Sila

Task:

Fakulteta za šport

Financer:

Zveza telesnokulturnih organizacij

občine Trebnje

Raziskovalna skupnost občine Trebnje

odrasli občani - športna rekreacija - prosti čas - mnenja -
stališča - analiza - objekti - kadri - finance

NACRTOVANJE IN PROGRAMIRANJE ŠPORTNOREKREATIVNE DEJAVNOSTI OBČANOV OBČINE TREBNJE (I. faza)

ANALIZA STANJA

H. Berčič, B. Sila, M. Kapus

Inštitut za kineziologijo Fakultete za šport

Občinska zveza telesnokulturnih organizacij občine Trebnje

Ljubljana, 1991

Str. 66 tabel 53

IZVLEČEK

V okviru raziskovalnega projekta, ki se je nanašal na športnorekreativno dejavnost občanov občine Trebnje, smo opravili analizo stanja oziroma prvo fazo študije. Analizirali smo organiziranost in vsebino dejavnosti, športne objekte in površine ter ugotovili strukturo kadrov na področju športne rekreacije.

Osrednji del študije je bil namenjen analizi stališč, mnenj in interesov slučajno izbranega vzorca 795 odraslih občanov občine Trebnje.

Velika večina anketiranih je v majhni količini razpoložljivega prostega časa največkrat pasivna. Odstotek neaktivnih krajanov na področju športne rekreacije je zelo visok (skoraj 70). Poleg tega smo ugotovili, da po 45. letu skoraj ni več športnorekreativno dejavnih občanov. Med večino prebivalstva ni čutiti organizirane in usmerjene ponudbe, med kmečkim prebivalstvom pa športne rekreacije praktično ni.

Stopnja razvitosti športne rekreacije v občini Trebnje ni na visoki ravni, zato je potrebno opraviti določene spremembe v načrtovanju in programiranju dejavnosti, pri čemer bi naj pripomogle tudi načrtovane faze raziskovalnega projekta.

K A Z A L O

1.0 UVOD	7
2.0 KRATEK PREGLED DOSEDANJIH RAZISKAV	8
3.0 PREDMET IN PROBLEM RAZISKAVE	12
3.1 Nekateri splošni podatki o občini Trebnje	13
4.0 ANALIZA STANJA NA PODROČJU ŠPORTNE REKREACIJE	15
4.1 Organiziranost in vsebina s finančno konstrukcijo programov	15
4.2 Športno-rekreativni objekti in površine	20
4.3 Kadrovska struktura	24
4.4 Varstvo naravnega okolja	27
5.0 NAMEN IN CILJI	31
6.0 METODE	32
6.1 Metode zbiranja podatkov	32
6.1.1 Anketa z anketnim vprašalnikom	32
6.1.2 Načrt vzorčenja in izvedba anketiranja	32
6.2 Metode obdelave podatkov	33
7.0 REZULTATI IN INTERPRETACIJA	34
7.1 Osnovna predstavitev in karakteristike anketiranih oseb	34
7.2 Obremenitev pri delu	37
7.3 Prosti čas in prostočasne dejavnosti	37
7.4 Ukvarjanje s športno rekreacijo	41
7.5 Pregled posameznih oblik in načinov športnega udejstvovanja	48
7.6 Vzroki za neukvarjanje s športno rekreacijo	51
7.7 Pregled udejstvovanja s posameznimi športnorekreativnimi dejavnostmi	52
7.8. Želje na področju športne rekreacije	58
8.0 ZAKLJUČKI	64
9.0 VIRI IN LITERATURA	66

1.0. UVOD

V letu 1989 je bil med Fakulteto za telesno kulturo v Ljubljani in takratno telesnokulturno skupnostjo občine Trebnje sprejet dogovor o izvedbi študije, ki bi posegla v športnorekreativno dejavnost občanov navedenega kraja.

Raziskavo sta financirali Telesnokulturna skupnost občine Trebnje in Občinska raziskovalna skupnost Trebnje.

Pobudo za izvedbo aplikativne raziskave, ki je prišla iz neposredne prakse je Fakulteta za telesno kulturo v celoti sprejela. To pobudo smo na fakulteti razumeli kot željo športnih delavcev občine Trebnje, da se stanje na tem področju družbenih dejavnosti bistveno spremeni. Predvsem naj bi se spremenilo stanje na področju športne rekreacije in to v smislu izboljšanja kakovosti pa tudi v smislu povečanja števila rekreativnih športnikov.

Raziskovalni tim je v okviru projekta raziskave predvidel posamezne faze od analize oz. snemanja stanja, preko načrtovanja in programiranja do izvedbe v neposredni praksi.

V letu 1990 in 1990 so bile opravljene vse potrebne dejavnosti: izdelava projekta, izdelava vprašalnika, izbor anketarjev, izbor vzorca anketirancev, anketiranje - za izvedbo I. faze raziskave.

V okviru več fazne študije predstavljamo najprej njeno I. fazo, ki je pogoj in osnova za nadaljevanje dela na obravnavanem področju.

Poleg navedenih formalnih izhodišč za izvedbo študije, pa raziskava temelji še na nekaterih širših in ožjih strokovnih spoznanjih, ki jih bomo podrobneje opredelili v predmetu in problemu te študije.

2.0. KRATEK PREGLED DOSEDANJIH RAZISKAV

Za potrebe naše študije bomo podali kratek pregled tistih študij, ki so povezane z obravnavano problematiko v občini Trebnje. Čeprav ne gre za direktno povezanost, pa poznavanje dosedanjega raziskovalnega dela na področju športne rekreacije v bivalnem okolju, omogoča lažje razumevanje posameznih pojavov in stanja tudi v razmerah neposredne prakse.

Med prvimi raziskavami naj omenimo študijo TRIM 72, v kateri sta avtorja (Berčič, H., Petrovič, K., 1974) analizirala mnenja in stališča udeležencev akcije TRIM. Ugotovljena je bila takratna stopnja razvitosti športne rekreacije, hkrati pa je bil to tudi eden izmed mejnikov v razvoju te dejavnosti na Slovenskem.

Zanimivi so konkretni rezultati te raziskave. V različne načine in oblike športnorekreativne dejavnosti je bilo vključenih le 20% žena, v starosti od 30 do 40 let in pretežno zaposlenih v nematerialni proizvodnji.

Moški so se v trimsko akcijo oz. v športnorekreativne dejavnosti vključevali predvsem zato, da bi ohranjali in izboljšali fizično kondicijo, merili svoje sile z drugimi, pridobivali prijatelje itd. Ženske pa so se v omenjene dejavnosti vključevale predvsem zato, da bi si izboljšale zdravstveno stanje, da bi ohranile lepo postavo - torej, da bi shujšale, da bi se sprostile in razvedrile, pridobile nove prijatelje itd.

Na osnovi izsledkov raziskave lahko ugotovimo, da je imela trimska akcija ugodne učinke. Pomembno vlogo pri tem so odigrala različna propagandna sredstva, ki so bila med prebivalstvom dobro sprejeta. Študija je razkrila tudi mnenja in stališča odraslih Slovenk in Slovencev o vsebini akcije, o organiziranosti in o nekaterih pomanjkljivostih, ki so jo spremljale. Pri tem mislimo predvsem na spreminjanje in dopolnjevanje različnih organizacijskih in vsebinskih oblik športne rekreacije v okviru trimskega gibanja.

Akcija je bila za takratno obdobje uspešna, čeprav je kasneje pričela postopno usihati, zaradi zgoraj navedenih razlogov.

Za našo študijo so pomembna tudi spoznanja, ki so bila dobljena ob proučevanju udeležencev akcije "Brazde vzdržljivosti", ki predstavljajo takoimenovani rekreativni vrh v slovenskem prostoru. Avtor Sila, B. (1985) je v raziskavi "Nekatere socialno-demografske značilnosti, motivi, mnenja in stališča udeležencev prireditve "Brazde vzdržljivosti", ugotavljal temeljne značilnosti obravnavane skupine in njihov način življenja.

Razumljivo je, da naša študija ne bo usmerjena v ta mali subpopulacijski izsek občanov občine Trebnje, vendar pa ob vpogledu v "model" življenja športnorekreativno najbolj

dejavnih Slovenk in Slovencev, lahko izluščimo nekatere značilnosti, ki bodo morda pomembne tudi za izvedbo naše raziskave.

Oglejmo si nekaj konkretnih rezultatov te študije. "Kaveljce" in "Korenine", kot jih imenujemo, sestavljajo odrasli občani in občanke z nadpovprečno šolsko izobrazbo in z visoko stopnjo ozaveščenosti na področju športa. Pomembna je ugotovitev, da so svoje zgodnje izkušnje in spoznanja prenesli tudi v kasnejše življenje.

Iz programa celotne akcije je razvidno, da so bili udeleženci aktivni v teku, hoji in teku na smučeh, kolesarjenju, plavanju in planinarjenju. Te športnorekreativne dejavnosti so tudi sicer blizu slovenskemu prebivalstvu.

V zvezi z analizo motivacijske strukture so bile ugotovljene določene razlike med rekreativnimi športniki in tistimi, ki se udeležujejo "vrhunskih" športnorekreativnih prireditev. Dejstvo je namreč, da pri "Kaveljcih" in "Koreninah" prevladujejo motivi kot so: želja po tekmovanju in merjenju sil, težnja za kar najboljšimi dosežki, želja po doživljanju tekmovalnega vzdušja, hkrati pa sta bila jasno izražena tudi motiva izboljšanja psihomotoričnih in delovnih sposobnosti.

Obravnavani rekreativni športniki so družbeno zelo aktivni in ustvarjalni, hkrati pa imajo izjemno pozitiven odnos do življenja in dela ter uspešno rešujejo vsakodnevne probleme.

Ne gre prezreti spoznanj, na osnovi katerih "Kaveljci" in "Korenine" menijo, da je današnja mlada generacija preslabo pripravljena za dejavno in smotrno izkoriščanje prostega časa ter da premalo pozna ugodne vplive športnorekreativne vadbe.

Pri pregledu dosedanjih raziskav, ki so proučevale odnose in stališča odraslih Slovenk in Slovencev na področju športne rekreacije, moramo predstaviti tudi izsledke longitudinalne študije "Športnorekreativna dejavnost Slovencev". (Petrovič, K., Momirovič, K., Hošek, A., Sila, D., Novak, D., Ambrožič, F., Zvan, M., 1973-1989).

Ker gre za več posameznih študij iz različnih obdobj (1973, 1976, 1980, 1983, 1986, 1989), imajo rezultati velik pomen za načrtovanje politike razvoja športne rekreacije v slovenskem prostoru.

Podatki so se sistematično zbirali in obdelovali vse od leta 1973, kar pomeni, da gre v bistvu za izsledke šestih raziskav. Že v prvih raziskavah je bila ugotovljena povezanost med socialno-demografskimi karakteristikami prebivalcev in njihovim športnorekreativnim udejstvovanjem.

V posameznih študijah so bila analizirana predvsem mnenja in stališča odraslih občanov R Slovenije o oblikah in načinih športnorekreativnega udejstvovanja ter o športnorekreativnih dejavnostih, s katerimi so se ukvarjali anketiranci.

V zvezi z oblikami športnorekreativnega udejstvovanja govorimo o tistih prebivalcih, ki se nikoli ne ukvarjajo s športno rekreacijo, o tistih, ki so občasno dejavni in o tistih, ki so redno aktivni na področju športne rekreacije. Merilo je seveda pogostost udejstvovanja na tem področju.

Na osnovi rezultatov posameznih študij je bila ugotovljena dinamika razvoja športnorekreativnega udejstvovanja. V letih pred ekonomsko krizo je bil ugotovljen izrazit porast športnorekreativnega udejstvovanja prebivalstva. Število rekreativnih športnikov se je povečalo za 20%. Pri tem so prednjačili moški, čeprav se razmerje med moškimi in ženskami postopno spreminja v korist ženskih udeleženk.

Pred letom 1973 je bilo razmerje med moškimi in ženskimi udeleženci (kami) na področju športne rekreacije 4:1, v letu 1973 smo zabeležili razmerje 2:1, po letu 1980 pa že razmerje 3:2.

V času ekonomske krize pa je prišlo do bistvenih sprememb tudi na področju športnorekreativnega udejstvovanja. V študiji iz leta 1983 so avtorji ugotavljali, da gre le za neznatne premike proti cenejšim oblikam dejavnosti. To ugotovitev so v letu 1986 ponovili in dodali, da ne gre samo za športe, ki zahtevajo cenejšo opremo, pač pa tudi za športe, ki so vezani na plačevanje prevoznih stroškov.

Zadnja študija pa že kaže, da je prišlo v letu 1989 do bistvenega upada športne oz. športnorekreativne dejavnosti. Kot smo zapisali, je bila v vseh dosedaj opravljenih študijah prikazana povezanost med načini in oblikami športnorekreativnega udejstvovanja in socio-demografskimi značilnostmi.

Glede starosti udeležencev, ki so se v preteklih obdobjih ukvarjali s športno rekreacijo lahko ugotovimo, da so se v to dejavnost postopoma vse bolj vključevali občani v starosti nad 30 in nad 40 let. Rezultati zadnje študije pa že kažejo povečano število dejavnih v starostni kategoriji od 51 do 60 let.

Skozi vse študije se kaže, da je stopnja izobrazbe tesno povezana s športnorekreativno dejavnostjo in da višja izobrazba subjektov pomeni tudi več njihovega športnorekreativnega udejstvovanja.

Glede povezanosti dohodka, s katerim razpolagajo občani in njihovim športnorekreativnim udejstvom je treba povedati, da nižji dohodek vselej ne pomeni manj udejstvovanja, marveč predvsem cenejše oblike dejavnosti. Vendar pa moramo ob tem navesti rezultate zadnje študije, na osnovi katerih avtorji ugotavljajo, da se oblikujeta dva taksona (skupini): tisti, ki "ne zmorejo" in tisti, ki še vedno "zmorejo" in to praviloma v "elitističnih športih".

V zvezi s tem je treba povedati, da imajo posamezniki z višjo izobrazbo praviloma tudi višje osebne dohodke in več možnosti za nakup dražje športne opreme.

Glede posameznih športnorekreativnih dejavnosti s katerimi se ukvarjajo občani, izsledki posameznih študij kažejo, da so v ospredju individualni športi, ki so primerni za vsa starostna obdobja in oba spola.

Poleg navedenih raziskav naj v tem kratkem pregledu predstavimo še študijo "Odnos javnosti do športne rekreacije" (Damjan, J., Berčič, H., Jančič, Z., Bucik, T., 1987). Tudi v tej študiji so bila na reprezentativnem vzorcu odraslih prebivalcev Slovenije analizirana njihova mnenja in stališča na področju športne rekreacije. Hkrati s tem pa je bila ugotovljena njihova pogostost udejstvovanja ter oblike športnorekreativne dejavnosti.

Ugotovljeno je bilo, da se kar polovica Slovencev nikoli ne ukvarja s športno rekreacijo, samo 13,5% pa se jih rekreira redno oz. vsaj 2 krat tedensko. Tako sta bila oblikovana prva dva logična segmenta "potrošnikov rekreacije", ki sta bila poimenovana "NIKOLI" in "REDNO". Tretji del anketirancev, ki se rekreirajo bolj ali manj pogosto, pa je bil razdeljen v segmenta "OBČASNO" in "POGOSTO".

Na osnovi dobljenih rezultatov študije je bilo ugotovljeno, da se s športnorekreativnimi dejavnostmi ukvarja 55,1% moških in 41,8% žensk. To razmerje je približno 2,7 : 2, kar v bistvu kaže na nekoliko povečano dejavnost žena, v odnosu na prejšnja obdobja.

Z različnimi oblikami športne rekreacije se do 20 leta starosti ukvarja velika večina mladih ljudi (86,3%). Ukvarjanje s to dejavnostjo potem bolj ali manj enakomerno pada do 50 leta starosti.

Glede povezanosti izobrazbe in dohodka z različnimi oblikami športnorekreativnih dejavnosti, se ugotovitve skladajo z že opravljenimi raziskavami.

Kot kažejo rezultati tudi tip naselja v določeni meri vpliva na aktivnost oz. pogostost ukvarjanja s športno rekreacijo. Čim bolj je naselje urbanizirano, tem več prebivalcev se ukvarja s športno rekreacijo.

Zanimivi so tudi rezultati, ki se nanašajo na posamezne segmente anketiranih. V segmentu "NIKOLI" prevladujejo ženske in starejši ljudje, v segmentu "REDNO" pa so večinoma moški do 40 let. Slednji pri svojem delu največ sedijo, vendar pa so to tudi tisti, ki hodijo na kulturne prireditve, se izobražujejo in so tudi sicer v družbi najbolj aktivni.

Rezultati tudi kažejo, da ima športna aktivnost v mladosti pomemben delež pri kasnejšem ukvarjanju s športno rekreacijo.

Menimo, da je bil ta kratek pregled nekaterih dosedanjih raziskav potreben, saj so obravnavani problemi tesno povezani s tistimi, ki jih proučujemo v tej študiji.

3.0. PREDMET IN PROBLEM RAZISKAVE

Iz uvoda ter pregleda posameznih raziskav, ki so bile usmerjene na področje športne rekreacije v bivalnem okolju, je viden tudi okvir, v katerega je postavljena naša študija.

Proučevana problematika se nanaša na občino Trebnje oz. konkretno na analizo mnenj in stališč občanov navedenega bivalnega okolja na področju športne rekreacije. Navedena raziskovalna prizadevanja izhajajo iz spoznanj stroke, na osnovi katerih ni mogoče načrtovati in programirati nobenene športnorekreativne dejavnosti, ne da bi opravili analizo stanja ter ugotovili mnenja in stališča subjektov. Za povečanje števila redno dejavnih prebivalcev na področju športne rekreacije so pomembni tudi njihovi interesi.

Znano je, da so bila v preteklem obdobju v širšem slovenskem prostoru prizadevanja na področju športne rekreacije usmerjena v povečanje števila rekreativnih športnikov oz. v tako imenovano množičnost.

Izražene so bile težnje, da bi morali v športnorekreativno dejavnost vključiti kar največ odraslih prebivalcev različnih socio-demografskih karakteristik: obeh spolov, različne starosti in poklicev, različnega socio-ekonomskega položaja itd.

Nobenega dvoma ni, da povedano velja tudi za občane občine Trebnje.

Razumljivo je, da je pri načrtovanju razvoja športne rekreacije v določenem bivalnem okolju potrebno upoštevati celo vrsto dejavnikov. To so: dosežena stopnja družbeno-ekonomskega razvoja v določenem kraju oz. proučevanem okolju, gospodarska in družbena gibanja v širšem slovenskem prostoru, položaj družine v določenem okolju, pa tudi v širši družbeni skupnosti. Med bolj neposredne dejavnike pa spadajo: stopnja ozaveščenosti prebivalstva na področju športne rekreacije, organiziranost športa nasploh in še posebej športne rekreacije, obstoječi športnorekreativni klubi in društva, ponudba športne rekreacije, med katero štejemo tudi zasebno; dalje kadrovska struktura, ki jo sestavljajo poklicni in amaterski delavci, športnorekreativni objekti, naprave in površine, ter možnosti in pogoji, ki jih imajo posamezniki za neposredno ukvarjanje s posameznimi športnorekreativnimi dejavnostmi.

Seveda med navedeno štejemo tudi finančna in materialna sredstva.

Če sprejmemo podana izhodišča tudi za našo študijo, potem je na dlani, da razvoja športne rekreacije v obravnavanem okolju ne moremo prepustiti spontanemu toku.

Nedvomno velja tudi za občino Trebnje, da naj bi v športnorekreativno dejavnost vključili kar največ prebivalcev in sledili prej opisani množičnosti. V bistvu je to osnovna usmeritev.

Seveda pa je ob tem pomembno osnovanje posameznih rekreacijskih skupin, ki v povsem konkretnih razmerah izvajajo posamezne športnorekreativne dejavnosti. Pri tem gre seveda za skupine rekreativcev ali rekreativnih športnikov vse od predšolskega obdobja do pozne starosti.

Ceprav je delež športnorekreativne dejavnosti v biološki krivulji razvoja posameznika različen, pa velja ugotovitev stroke, da ni obdobja v katerem naj navedene dejavnosti ne bi bilo. Športnorekreativne dejavnosti imajo pomemben delež v evoluciji posameznika oz. prebivastva, še pomembnejši pa je ta delež pri zaviranju involutivnih procesov.

Ce je temu tako, potem bi morali tudi v občini Trebnje navedeno dejavnost zasnovati v vzgojno-varstvenih zavodih, v šolah vseh stopenj, v neposrednem bivalnem okolju - v stanovanjskih naseljih, pa tudi v delovnem okolju, kjer so za to dani pogoji in možnosti.

V bistvu gre torej za številne organizacijske in vsebinske oblike dnevne športnorekreativne dejavnosti. Seveda pa bi določeno pozornost morali nameniti tudi navedenim dejavnostim ob koncu tedna.

Izhajajoč iz povedanega gre torej za pripravo in izvedbo akcijskega načrta, katerega del je tudi analiza stanja.

Prav analiza stanja v občini Trebnje je predmet proučevanja I. faze te študije. Konkretno bodo analizirani interesi in stališča anketirancev na področju športne rekreacije v povezavi z nekaterimi socio-demografskimi karakteristikami.

Poleg navedenega pa bo v študiji v okviru analize stanja obdelana problematika športnorekreativnih objektov in površin, kadrov, tehnično-materialnih in finančnih sredstev ter organiziranosti in oblik športnorekreativne dejavnosti.

Analizirani bodo tudi nekateri problemi varstva naravnega okolja, ki je eden temeljnih pogojnih faktorjev športne rekreacije.

3.1 Nekateri splošni podatki o občini Trebnje

Naravni pogoji

Občina Trebnje spada v takoimenovano širšo Dolenjsko, za katero je v geografskem pomenu značilen rahlo valovit, gričevnat svet. Vrhovi redko presežejo 500 metrov nadmorske višine. Temeniško podolje obdaja kraški svet z vsemi negativnimi posledicami, ki so za takšna območja značilne. Na Mirenskem podolju pa so naravni pogoji ugodnejši. V geološkem smislu prevladujejo apnenci in dolomiti.

Prsti za kmetijsko rabo v večini primerov ne primanjkuje, svojstven problem pa predstavljajo zamočvirjena tla.

Podatki o temperaturi kažejo na precejšnjo stanovitnost nihanj od mesečnih ali letnih povprečkov. Srednje letne temperature so med 9.3 in 9.7 stopinj C. Najhladnejši mesec je vedno januar, najtoplejša pa sta julij in avgust. Letna količina padavin se giblje med 1100 in 1200 mm. Največ padavin je v mesecu juniju, najmanj pa v februarju. Povprečno letno število dni s snežno odejo je med 41 in 64.

V januarju traja povprečna osončenost nekaj več kot 2 uri, julija pa okoli 8,5 ur dnevno. Relativno ugodne pogoje za vegetacijo kažejo tudi podatki o povprečnem številu dni s temperaturo nad zmrzovališčem. Teh je od 260 do 270 letno.

Osnovni podatki o prebivalstvu in gospodarstvu

Značilno za občino Trebnje je močnejše razvit njen osrednji del ob Temenici in Mirni, oz. na osi Veliki Gaber - Velika Loka - Trebnje - Mirna - Sentrupert - Mokronog, kjer potekajo glavne prometnice. Severno in južno obrobno območje občine je manj razvito.

Prepletanje temeljnih tipov (urbani - ruralni) vodilnih naselij ima za posledico nizko gostoto naseljenosti z razprostranjeno infrastrukturo.

Danes je v občini okoli 18.000 prebivalcev. Največ prebivalcev je v krajevnih skupnostih Trebnje, Mirna, Sentrupert, Mokronog, Dolenja Nemška vas, Trebelno in Veliki Gaber.

Na območju občine se pojavlja več gospodarskih vej z različnim deležem v strukturi družbenega proizvoda. Kmetijstvo je ena izmed prednostnih dejavnosti in ima pomemben delež tudi v slovenskem prostoru. Poleg tega je v občini tudi kemična, kovinarsko-predelovalna, tekstilna, obutvena, živilsko-predelovalna in elektro industrija.

4.0 ANALIZA STANJA NA PODROČJU ŠPORTNE REKREACIJE

4.1 Organiziranost in vsebina s finančno konstrukcijo programov

Celotna športna dejavnost v občini Trebnje je organizirana v Zvezi telesnokulturnih organizacij, s štirimi temeljnimi funkcijami.

Je nosilec in usklajevalec celotnega programa športa hkrati pa tudi koordinator dela in izvajalec nacionalnega programa v službi države.

Deluje kot resorni organ za šport, ki je odgovoren za politiko razvoja športa v občini, hkrati pa tudi kontrolira in preverja izvajanje programov športne dejavnosti.

Deluje kot strokovna asociacija športnih društev in organizacij mejnih dejavnosti

Predstavlja center za šport v občini s posebnim poudarkom na športnem inženiringu in športnem marketingu.

Osnovni segmenti programa športa občine Trebnje za leto 1991 so naslednji:

- Skupni program s področja predšolske in šolske vzgoje,
- program športnih društev,
- športne akcije in prireditve ter mednarodno sodelovanje,
- interdisciplinarni projekti,
- program raziskovalne dejavnosti,
- šolanje in izpopolnjevanje športnih kadrov,
- redno in investicijsko vzdrževanje ter revitalizacija športnih površin, objektov in naprav,
- inženiring, marketing in izvajanje športnih programov,
- informacijski sistem osnovnih športnih organizacij in zveze.

V Zvezo telesnokulturnih organizacij so na področju športne rekreacije vključene naslednje športne organizacije z naslednjim številom aktivnega članstva:

1. Društvo Partizan Mirna	174
2. Društvo Partizan Mokronog	278
3. Občinska strelska zveza Trebnje	144
4. Smučarski klub Trimo Trebnje	40
5. Kegljaški klub Mercator Trebnje	55
6. Karate klub Trebnje	43
7. Balinarsko društvo Mirna	16
8. Šahovski klub Trebnje	49
9. Planinsko društvo Tesnila Trebnje	310
10. Planinsko društvo Trimo Trebnje	40
11. Planinsko društvo Mirna	170
12. Taborniški odred Mirna	118
13. Odred "Sivih jelš" Mirna	62

Skupaj: 1499

Ohranjanje temeljne usmeritve športa občine Trebnje iz preteklega srednjeročnega obdobja pomeni vzpostavljanje, razvijanje in vzdrževanje programov redne športne dejavnosti za 20% občanov in programov športnorekreativne vadbe z manjšo frekvenco vadbe in animacijskih programov za 35% občanov.

Program športa občine Trebnje za leto 1991 temelji na športu mladih in v iniciiranju in razvijanju tistih pogojev, ki športu kot takemu sploh omogočijo, da se lahko realizira v praksi.

Izračun vrednosti programov redne športne dejavnosti po Metodologiji za vrednotenje športnih programov in Normativih izplačil materialnih in drugih stroškov, po katerem ZTKO občine Trebnje sofinancira vadbene skupine:

3500 občanov (20% prebivalcev občine; starostna skupina od 2 do 4 let ima 647 občanov, od 5 do 9 1362, od 10 do 14 1349, od 15 do 19 1288, skupaj imajo starostne skupine od 2 do 19 let 4646 občanov ali 26,53% vseh prebivalcev občine Trebnje) - 200 vadbenih skupin (razlika med normativom vadbene skupine in številom povprečne udeležbe na vadbi) x 80 vadbenih enot (minimalni standard redne vadbe) = 16.000 vadbenih ur x 95,26 din = 1.485.280 din neto. Vrednost ene vadbene skupine je 7.621,00 din neto.

- Ocena vrednosti vseh drugih programov vadbe z manjšo frekvenco vadbe, programov športnega ozaveščanja in animacijskih programov:

Ocena vrednosti temelji na naslednjih predpostavkah:

- a) Frekventnost vadbe teh programov je za pol ali več manjša od programov redne vadbe,
- b) količina množičnih in animacijskih programov je obratnosorazmerna s stopnjo razvitosti njihovega okolja,
- c) njihova vrednost - predvsem množičnih in animacijskih programov ter programov športnega ozaveščanja je zaradi dodatnih vrst stroškov in zapletenejše organizacije bistveno višja,
- d) stroški teh programov se financirajo z dodatnimi viri financiranja,
- e) v praksi ZTKO občine Trebnje zadnjih pet let je znašal delež sredstev za program redne vadbe 64,10% sredstev za neposredno dejavnost, za množični in animacijski program pa 35,90% teh sredstev.

Po osnovnih segmentih programa športa občine Trebnje za leto 1991 je predvidena vrednost posameznih programov, ki je na področju športne rekreacije prikazana podrobno, naslednja:

Skupni program s področja predšolske in šolske vzgoje:
Vrednost programov: 2.131.871,00 din.

1.0. Športna dejavnost v vzgojnovarstvenih enotah občine Trebnje: vrednost programov: 1.340.871,00 din.

2.0. Šolska športna društva osnovnih šol občine Trebnje:
vrednost programov: 791.000,00 din.

Program športnih društev:

1.0. Šport za dosežek:

- Skupno število članov: 244:
 - do 15 let: 107,
 - od 16 do 20 let: 41,
 - nad 20 let: 96
- vrednost programov: 888.914,70 din.

1.1. Košarkarski klub Unitechna Trebnje:

- vrednost programa: 229.650,00 din;

1.2. Rokometni klub Trebnje:

- vrednost programa: 312.775,00 din;

1.3. Nogometni klub Dana Mirna:

- vrednost programa: 341.202,20 din;

1.4. Zbor nogometnih sodnikov:

- vrednost programa: 5.287,50 din..

2.0. Sportna rekreacija:

- skupno število članov 1.499:
 - do 15 let: 611,
 - od 16 do 20 let: 210,
 - nad 20 let: 678,
- vrednost programov: 2.106.824,00 din.

2.1. Društvo Partizan Mirna:

- skupno število članov 174:
 - do 15 let: 72,
 - od 16 do 20 let: 17,
 - nad 20 let: 85,
- vrednost programa: 129.833,00 din;

2.2. Društvo Partizan Mokronog:

- skupno število članov 278:
 - do 15 let: 86,
 - od 16 do 20 let: 58,
 - nad 20 let: 134,
- vrednost programa: 466.812,00 din;

2.3. Občinska strelska zveza Trebnje:

- skupno število članov 144:
 - do 15 let: 82,
 - od 16 do 20 let: 18
 - nad 20 let: 44,
- vrednost programa: 83.612,00 din;

2.4. Smučarski klub Trimo Trebnje:

- skupno število članov 40:
 - do 15 let: 0,
 - od 16 do 20 let: 11,
 - nad 20 let: 29,
- vrednost programa: 367.000,00 din;

2.5. Kegljaški klub Mercator Trebnje:

- skupno število članov 55:
 - do 15 let: 0,
 - od 16 do 20 let: 0,

- nad 20 let: 55,
- vrednost programa: 344.399,00 din;
- 2.6. Karate klub Trebnje:
 - skupno število članov 43:
 - do 15 let: 28,
 - od 16 do 20 let: 10,
 - nad 20 let: 5,
 - vrednost programa: 118.230,00 din;
- 2.7. Balinarsko društvo Mirna:
 - skupno število članov 16:
 - do 15 let: 0,
 - od 16 do 20 let: 3,
 - nad 20 let: 13,
 - vrednost programa: 27.044,00 din;
- 2.8. Šahovski klub Trebnje:
 - skupno število članov 49:
 - do 15 let: 25,
 - od 16 do 20 let: 7,
 - nad 20 let: 17,
 - vrednost programa: 41.500,00 din;
- 2.9. Planinsko društvo Tesnila Trebnje:
 - skupno število članov 310:
 - do 15 let: 84,
 - od 16 do 20 let: 46,
 - nad 20 let: 180,
 - vrednost programa: 102.063,00 din;
- 2.10. Planinsko društvo Trimo Trebnje:
 - skupno število članov 40,
 - do 15 let: 10,
 - od 16 do 20 let: 0,
 - nad 20 let: 30,
 - vrednost programa: 58.231,00 din;
- 2.11. Planinsko društvo Mirna:
 - skupno število članov 170:
 - do 15 let: 100,
 - od 16 do 20 let: 10,
 - nad 20 let: 60,
 - vrednost programa: 71.600,00 din;
- 2.12. Taboriški odred Mirna:
 - skupno število članov 118:
 - do 15 let: 90,
 - od 16 do 20 let: 12,
 - nad 20 let: 16,
 - vrednost programa: 224.500,00 din;
- 2.13. Odred sivih jelš Trebnje:
 - skupno število članov 62:
 - do 15 let: 34,
 - od 16 do 20 let: 18,
 - nad 20 let: 10,
 - vrednost programa: 72.000,00 din.
- 3.0. Tehnična kultura:
 - vrednost programov: 517.260,00 din.
- 3.1. Aeroklub Trebnje:
 - vrednost programa: 415.000,00 din;
- 3.2. Ljudska tehnika Mirna:

- vrednost programa: 68.900,00 din;

3.3. Radioklub Trebnje:

- vrednost programa: 33.360,00 din.

4.0. Program športnih društev:

- skupno število članov 1.812:

- do 15 let: 745,

- od 16 do 20 let: 253,

- nad 20 let: 814,

- vrednost programov: 3.512.998,70 din.

Po Metodologiji za vrednotenje športnih programov ZTKO občine Trebnje je vrednost programov športa za dosežek 352.078,00 din, vrednost športnorekreativnih programov in programov tehnične kulture pa 800.205,00 din, skupaj 1.152.283,00 din.

Športne akcije in prireditve ter mednarodno sodelovanje:
Vrednost programov: 213.141,00 din (ocena).

Interdisciplinarni projekti:
vrednost programov: 411.249,00 din.

1) Pohodne poti občine Trebnje:
vrednost projekta v letu 1991: 268.249,00 din.

2.0. Iz sence na sonce:
- vrednost projekta v letu 1991: 143.000,00 din.

Program raziskovalne dejavnosti:
Vrednost programov: 366.000,00 din.

Šolanje in izpopolnjevanje športnih kadrov:

Ocena potrebnih sredstev za izobraževanje v letu 1991 temelji na vrednosti izobraževalnih programov v zadnjih petih letih - delež sredstev za izobraževanje znaša 15% vseh sredstev za neposredno športno dejavnost: 266.000,00 din.

Program vzdrževanja in revitalizacije športnih površin, objektov in naprav v občini Trebnje: 1.377.900,00 din.

Inženiring, marketing in izvajanje športnih programov:
vrednost: 285.000,00, začetna sredstva: 43.000,00 din.

Formiranje in funkcioniranje obstoječih športnih površin, objektov in naprav ter spremljajočih objektov v Trebnjem in na Dolenjskem kot večnamenski športni center regionalnega pomena:

Snovanje in izvajanje programov športne rekreacije v trimesečnih ciklih s trideset vadbenimi enotami za 500 udeležencev.

Informacijski sistem osnovnih športnih organizacij in zveze:
vrednost sistema: 155.600,00 din.

Finančna projekcija programa športa občine Trebnje za leto 1991:

1) Program športnih društev	3.512.998,70 din
2) Skupni program predšolske in šolske športne vzgoje	2.131.871,00 din
3) Program ZTKO občine Trebnje - občinski program:	
- program mejnih organizacij	1.254.600,00 din
- program športnih društev	1.152.283,00 din
- program športnih akcij	213.141,00 din
- interedisciplinarni projekti	411.249,00 din
- raziskovalna dejavnost	366.000,00 din
- izobraževanje kadrov	266.000,00 din
- vzdrževanje infrastrukture	748.260,00 din
- revitalizacija infrastrukture	629.640,00 din
- začetna sredstva inženiringa	43.000,00 din
- informacijski sistem	155.600,00 din

skupaj občinski program : 5.239.773,00 din

4) Program športa občine Trebnje:	
- program mejnih organizacij	2.131.871,00 din
- program športnih društev	3.512.998,70 din
- program športnih akcij	213.141,00 din
- interdisciplinarni projekti	411.249,00 din
- raziskovalna dejavnost	366.000,00 din
- izobraževanje kadrov	266.000,00 din
- revitalizacija infrastrukture	234.000,00 din
- najemnina telovadnic OS	351.000,00 din
- inženiring in marketing	285.000,00 din
- informacijski sistem	111.000,00 din

skupaj program športa občine Trebnje: 7.882.259,70 din

4.2. Športni objekti in površine

Leto popisa: 1991

Podatkovna baza: vrsta vadišča, upravljalec, vzdrževalec, igralna površina, pomožni prostor in vzdrževanost 1-10.

- športna dvorana, Osnovna šola Jože Slak-Silvo Trebnje; upravljalec, pokrita, elasthan - 1.104 m², 736 m², 7;
- atletska vadišče, osnovna šola Jože Slak-Silvo Trebnje, upravljalec, odkrita, leš - 1.944 m², 4;
- rokometna igrišče, Osnovna šola Jože Slak-Silvo Trebnje, upravljalec, odkrita, asfalt - 1.104 m², 4;
- košarkarsko igrišče, Osnovna šola Jože Slak-Silvo Trebnje, upravljalec, odkrita, asfalt - 360 m², 4;
- odbojgarsko igrišče, Osnovna šola Jože Slak-Silvo Trebnje, up-

ravljalec, odkrita, asfalt - 240 m², 4;
 - **telovadnica mala**, Osnovna šola Zapadnodolenjski odred Mirna, upravljalalec, pokrita, parket - 364 m², 117,25 m², 9;
 - **atletsko vadišče**, Osnovna šola Zapadnodolenjski odred Mirna, upravljalalec, odkrita, leš - 1.194 m², 9;
 - **rokometno igrišče**, Osnovna šola Zapadnodolenjski odred Mirna, upravljalalec, odkrita, asfalt - 800 m², 9;
 - **košarkarsko igrišče**, Osnovna šola Zapadnodolenjski odred Mirna, upravljalalec, odkrita, asfalt - 364 m², 9;
 - **košarkarsko igrišče**, Društvo Partizan Mirna, upravljalalec, odkrita, asfalt - 364 m², 8;
 - **telovadnica mala**, Osnovna šola Pavel Lunaček Sentrupert, upravljalalec, pokrita, parket - 273,74 m², 33,48 m², 8;
 - **atletsko vadišče**, Osnovna šola Pavel Lunaček Sentrupert, upravljalalec, odkrita, leš - 1.393 m², 5;
 - **rokometno igrišče**(tudi košarkarsko igrišče), Osnovna šola Pavel Lunaček Sentrupert, upravljalalec, odkrita, asfalt - 840 m², 5;
 - **košarkarsko igrišče**, Osnovna šola Pavel Lunaček Sentrupert, upravljalalec, odkrita, asfalt - 308 m², 4;
 - **odbojkarsko igrišče**, Osnovna šola Pavel Lunaček Sentrupert, upravljalalec, odkrita, asfalt - 162 m², 4;
 - **telovadnica mala**, Osnovna šola Jančka Mevžlja Mokronog, upravljalalec, pokrita, parket - 288 m², 65,20 m²;
 - **atletsko vadišče**, Osnovna šola Jančka Mevžlja Mokronog, upravljalalec, odkrita, leš - 902 m², 5;
 - **rokometno igrišče**, Osnovna šola Jančka Mevžlja Mokronog, upravljalalec, odkrita, asfalt - 608 m², 5;
 - **košarkarsko igrišče**, Osnovna šola Jančka Mevžlja Mokronog, upravljalalec, odkrita, asfalt - 264 m², 6;
 - **večnamenska ploščad**, Osnovna šola Jančka Mevžlja Mokronog, upravljalalec, odkrita, asfalt - 150 m², 3;
 - **telovadnica mala**, Osnovna šola dr. Petra Deržaja Veliki Gaber, upravljalalec, pokrita, parket - 288 m², 82,20 m², 8;
 - **atletsko vadišče**, Osnovna šola dr. Petra Deržaja Veliki Gaber, upravljalalec, odkrita, leš - 1.224 m², 7;
 - **rokometno igrišče**(tudi košarkarsko igrišče), Osnovna šola dr. Petra Deržaja Veliki Gaber, upravljalalec, odkrita, asfalt - 648 m², 7;
 - **večnamenska ploščad**, Osnovna šola Sentlovrenc (podružnica), upravljalalec, odkrita, asfalt - 1.250 m², 3;
 - **košarkarsko igrišče**, Osnovna šola Dobrnič (podružnica), upravljalalec, odkrita, asfalt - 288 m², 5;
 - **večnamenska ploščad**, Osnovna šola Trebelno (podružnica), upravljalalec, odkrita, asfalt - 750 m², 4;
 - **telovadnica mala**, ZTKO občine Trebnje, upravljalalec, pokrita, parket - 296 m², 103,18 m², 8;
 - **strelišče za zračno puško (n=8)**, Strelska družina Trebnje, upravljalalec, pokrita, avtomatsko, stavba - 76,80 m², 86,84 m², 7;
 - **nogometno igrišče**, Krajevna skupnost Mirna, Nogometni klub Dana Mirna, odkrita, trava - 7.140 m², 87,70 m², 5;
 - **skakalnica manjša (40 m)**, Krajevna skupnost Mirna, upravljalalec, odkrita - 2.940 m², 1;
 - **letni kopalni bazen**, Krajevna skupnost Mirna, upravljalalec, odkrita - 11.660 m², 2;
 - **razsvetljeno smučišče z vlečnico**, Smučarski klub Trimo Trebnje, upravljalalec, odkrita - 20.000 m², 3;
 - **rokometno igrišče**, Osnovna šola Čatež (podružnica), upravljalalec, odkrita, asfalt - 1.104 m², 7;

- večnamenska ploščad (rokometno in košarkarsko igrišče), Tesnila Trebnje, upravljalec, odkrita, asfalt - 1.042 m², 6;
- odbojkarsko igrišče, Tesnila Trebnje, upravljalec, odkrita, asfalt - 312 m², 6;
- balinišče (n=1), Bife Mišič, upravljalec, odkrita, leš - 60 m², 6;
- balinišče (n=1), Okrepčevalnica Malči, upravljalec, odkrita, pesek - 38 m², 3;
- balinišče (n=1), Gostilna Pavlin, upravljalec, odkrita, leš - 54 m², 4;
- balinišče (n=1), Gostilna Kolenc, upravljalec, odkrita, leš - 80 m², 6;
- balinišče (n=2), Bojan Kolenc, Balinarsko društvo Mirna, odkrita, leš - 224 m², 8;
- planinska postojanka, Društvo Partizan Mirna, Nogometni klub Dana Mirna, pokrita, lesena koča - 125 m², 6;
- igrišče za tenis (n=2), Tesnila Trebnje, upravljalec, odkrita, leš - 1.296 m², 5;
- igrišče za tenis (n=1), Franc Frelj, upravljalec, odkrita, leš - 800 m², 9;
- igrišče za tenis (n=2), Bruno Mirt, upravljalec, odkrita, leš - 1.368 m², 6;
- igrišče za tenis (n=2), Društvo Partizan Mokronog, upravljalec, odkrita, leš - 1.330 m², 8;
- igrišče za mali nogomet(*), Nogometni klub Ponikve, upravljalec, odkrita, trava - 1.800 m², 6;
- rokometno igrišče, KPD Dob, upravljalec, odkrita, asfalt - 800 m²;
- košarkarsko igrišče, KPD Dob, upravljalec, odkrita, asfalt - 364 m²;
- odbojkarsko igrišče, KPD Dob, upravljalec, odkrita, asfalt - 242 m²;
- igrišče za mali nogomet, KPD Dob, upravljalec, odkrita, trava - 1.125 m²;
- balinišče (n=4), KPD Dob, upravljalec, odkrita, leš - 448 m²;
- strelišče za zračno puško, KPD Dob, upravljalec, pokrita, del upravne stavbe, avtomatsko - 60 m², 30 m²;
- strelišče - puška(*), KPD Dob, upravljalec, odkrita - 2500 m².

a) Z (*) označeni športni vadišči sta naravni igralni površini brez posegov, ki bi spremenili prvotno naravo površine, in sta kot taki zunaj standardov.

b) Vrednostni sistem vzdrževanosti igralnih površin ima 10 stopenj:

- kar je ocenjeno s 5 in manj, je ovrednoteno kot nezadostno in funkcionalno kot podstandardno. Vzdrževanost temelji na primerjavi med (vsemi) igralnimi površinami občine Trebnje, ter na njihovi urejenosti in opremljenosti. Stopnja vzdrževanosti igralne površine je nestalna in spremenljiva kategorija, saj lahko nekatere odkrite igralne površine v najkrajšem času preidejo od odlične do nezadostne vzdrževanosti. Poseben problem vrednotenja vzdrževanosti predstavljajo igralne površine s travnato podlago, ki so v primeru občine Trebnje bolj ali manj z minimalnimi posegi spremenjene ravne travniške površine.

c) Osnovne šole občine Trebnje imajo 2.317,74 m² ali 86,14% vseh pokritih igralnih površin občine Trebnje. Ostalih 372,80 m² ali 13,86% pokritih igralnih površin je locirano v naselje Trebnje.

Po metodologiji letošnjega popisa imamo v občini Trebnje 2.690,54 m² javnih pokritih igralnih površin. Skupaj s pokritim streliščem v KPD Dob imamo v občini Trebnje 2.750,54 m² pokritih igralnih površin.

d) Osnovne šole občine Trebnje imajo 1.034,13 m² pomožnih prostorov, športna društva ZTKO občine Trebnje upravljajo 190,88 m² pomožnih prostorov, s planinsko postojanko 315,88 m². S pomožnim prostorom strelišča za zračno puško v KPD Dob je v občini Trebnje 345,88 m² pomožnih prostorov zunaj upravljanja osnovnih šol. Skupaj je v občini Trebnje 1.380,01 m² pokritih pomožnih prostorov. Tako je v občini Trebnje 4.130,55 m² pokritih športnih površin (pokrite igralne površine in pomožni prostori).

KPD Dob, ki nima javnih igralnih površin, upravlja z 2979 m² odkritih standardnih igralnih površin (5 vadišč), 60 m² pokritih igralnih površin (1 vadišče), 3.039 m² vseh standardnih igralnih površin (pokritih in odkritih), s 5.479 m² vseh odkritih igralnih površin (6 vadišč), s 5.539 m² pokritih in odkritih igralnih površin in s 5.569 m² igralnih površin s pomožnim prostorom.

Osnovna šola Trebnje ima 3.648 m² odkritih igralnih površin (4 vadišča), Osnovna šola Mirna 2.358 m² odkritih površin (3 vadišča), Osnovna šola Šentrupert 2.703 m² (4 vadišča), OŠ Mokronog 1.924 m² (4 vadišča), Osnovna šola Veliki Gaber ima 1.872 m² odkritih igralnih površin (2 vadišča), Osnovna šola Šentlovrenc jih ima 1.250 m² (1 vadišče), Osnovna šola Dobrnič 288 m² (1 vadišče), Osnovna šola Trebelno 750 m² (1 vadišče) in Osnovna šola Čatež 1.104 m² odkritih igralnih površin (1 vadišče). Skupaj imajo osnovne šole 15.897 m² ali 24,91% vseh odkritih igralnih površin občine Trebnje, od tega s podlago leša 6.657 m², z asfaltno podlago pa 9.240 m².

Odkritih javnih površin, s katerimi ne upravljajo osnovne šole, je v občini Trebnje 49.708 m², skupaj z igriščem za mali nogomet, ki je zunaj standardov, oziroma 47.908 m² brez njega, na 16 športnih vadiščih; eno teniško igrišče (lastnina Franca Freliha) ni v javni rabi, v javni rabi pa tudi ni športni kompleks KPD Dob s 5.479 m² odkritih igralnih površin oziroma s 3.039 m² standardnih odkritih igralnih površin. Skupaj meri vsa odkrita igralna površina v občini Trebnje 55.987 m², z 2 vadiščema zunaj standardov, oz. 51.687 m² na 23 oz. 21 športnih vadiščih.

V javni rabi ni 6.279 m² odkritih igralnih površin, 60 m² pokritih igralnih površin, 6.339 m² vseh igralnih površin oz. 6.369 m² igralnih površin s pomožnim prostorom.

43.904 m² odkritih javnih površin (6 športnih objektov in vadišč) ima status družbene lastnine, 3.980 m² (4 vadišča) imata v lasti podjetji Tesnila Trebnje in Iskra Mokronog, 1.824 m² (6 vadišč) pa je v privatni lasti.

V občini Trebnje je 2.690,54 m² ali 0,15 m² na prebivalca javnih pokritih igralnih površin, 1.380,01 m² ali 0,08 m² na prebivalca pomožnih prostorov, 15.897 m² ali 0,90 m² na prebivalca odkritih igralnih površin, s katerimi upravljajo osnovne šole, vseh ostalih javnih odkritih igralnih površin je v občini Trebnje 47.908 m² ali 2,72 m² na prebivalca. Skupaj znašajo javne odkrite igralne površine občine Trebnje 63.805 m² ali 3,62 m² na prebivalca.

Vseh javnih igralnih površin (pokritih in odkritih) je v občini Trebnje 66.495,54 m² ali 3,77 m² na prebivalca oz. 67.875,55 m² skupaj s pomožnimi prostori ali 3,85 m² na prebivalca.

Lokacija športnih objektov in vadišč. V naselju Trebnje so 3 pokriti športni objekti na 1.476,80 m², 3 pomožni prostori s 926,02 m² in 7 odkritih športnih vadišč na 25.070 m² ali 39,29% vse odkrite igralne površine v občini Trebnje. V naselju Trebnje sta locirana oba pokrita športna objekta, s katerima v občini Trebnje ne upravljajo osnovne šole. Na Mirni je razmeščen 1 pokriti športni objekt na 364 m², edini pomožni športni objekt v občini Trebnje s 87,70 m² in pomožni prostor male telovadnice s 117,25 m². Skupaj je na Mirni 204,25 m² pomožnih prostorov; 9 odkritih športnih vadišč ima površino 24.766 m² ali 38,81% vse odkrite igralne površine v občini Trebnje. Skupaj imata naselji Trebnje in Mirna 49.836 m² ali 78,11% vseh odkritih igralnih površin občine Trebnje. Preostalih 13.969 m² ali 21,89% javnih odkritih igralnih površin je raztreseno v 10 naseljih na 20 vadiščih: Šentrupert, Mokronog, Veliki Gaber, Šentlovrenc, Dobrnič, Trebelno, Čatež, Štefan, Ponikve in Velika Loka. Samo 6 od teh 20 vadišč v 4 naseljih na 4.078 m² ne upravljajo osnovne šole občine Trebnje: Mokronog, Štefan, Ponikve in Velika Loka (večnamenska asfaltna ploščad, 2 x 2 teniški igrišči, odbojgarsko igrišče in 2 balinišči); tj. 6,4% vseh odkritih igralnih površin občine Trebnje, pri čemer znaša delež 3 vadišč v podjetju Tesnila Trebnje 4,15% vseh teh odkritih površin. Planinska postojanka s 125 m² je nameščena na Debencu (KS Mirna).

4.3 Kadrovska struktura

Vsaka organizirana športna dejavnost, pa naj si bo to športna vzgoja v šolah, športni trening ali športna rekreacija, mora sloneti na ustrezno usposobljenih strokovnih kadrih - trenerjih, organizatorjih športne rekreacije, vaditeljih, učiteljih, inštruktorjih, profesorjih športne vzgoje in raznih vodnikih ter drugih kadrih.

V nadaljevanju je prikazan pregled kadrov, ki v tem času vodijo različne oblike športne vadbe v občini Trebnje, ne glede na to, ali gre za športne treninge ali za športno rekreacijo.

Izvajalci programa športa občine Trebnje v športnih društvih Zveze telesnokulturnih organizacij občine Trebnje za leto 1991:

zap. št.	športna organizacija	A	B	C	D	E	skupaj
1.	RK Akripol Trebnje	1	1	0	0	0	2
2.	NK Dana Mirna	1	0	0	0	3	4
3.	KK Unitehna Trebnje	2	5	3	9	0	19
4.	Društvo Partizan Mirna	4	7	0	0	5	16

5.	Društvo Partizan Mokronog	3	4	0	0	1	8
6.	Zbor nogometnih sodnikov	0	0	16	0	0	16
7.	Strelska družina Trebnje	2	0	1	0	3	6
8.	Karate klub Trebnje	0	4	0	0	0	4
9.	Balinarsko društvo Mirna	0	0	3	0	0	3
10.	Šahovski klub Trebnje	1	0	1	0	0	2
11.	KK Mercator Trebnje	0	4	7	0	0	11
12.	PD Tesnila Trebnje	0	16	0	0	0	16
13.	PD Trimo Trebnje	0	2	0	0	0	2
14.	Planinsko društvo Mirna	0	6	0	0	0	6
15.	SK Trimo Trebnje	3	30	0	0	0	33
16.	Taborniški odred Mirna	1	19	0	0	0	20
17.	Odred sivih jelš Trebnje	0	10	0	0	0	10
18.	ZTKO občine Trebnje	1	13	0	0	0	14

skupaj	18	121	32	9	12	192
--------	----	-----	----	---	----	-----

varianta	10	95	32	9	7	153
----------	----	----	----	---	---	-----

19.	Aeroklub Trebnje	1	0	0	0	1	2
20.	Ljudska tehnika Mirna	1	2	5	0	1	9
21.	Radioklub Trebnje	0	3	0	0	0	3

skupaj skupaj	20	126	37	9	14	206
---------------	----	-----	----	---	----	-----

Legenda:

- A - višje ali visokošolska izobrazba FTK v Ljubljani in Pedagoške akademije v Ljubljani in Mariboru,
 B - amaterski strokovni kadri,
 C - sodniki,
 D - pomožni sodniki,
 E - brez izobrazbe.

Varianta - A: kadri z višjo ali visokošolsko izobrazbo športne smeri

Varianta - B: brez 11 dvakrat vodenih kadrov in brez 15 potencialnih kadrov

Varianta - E: brez dvakrat vodenih

V preglednico so vključeni tisti izvajalci programa športa občine Trebnje za leto 1991, ki jih športne organizacije opredeljujejo kot svoj aktivni strokovni kader. Izjema sta Košarkarski klub Unitehna Trebnje in Taborniški odred Mirna, kjer se uporablja tudi termin "potencialni strokovni kader"; pri prvem so to 4 in pri drugem 11 strokovnih delavcev, ki so člani omenjenih društev, niso pa niti nosilci niti izvajalci njihovega programa športa za letošnje leto. Vsi so uvrščeni v razdelek B (amaterski strokovni kadri). V tem razdelku jih je 11 s članstvom v dveh športnih društvih in dvojno izobrazbo amaterskega strokovnega kadra.

Po obstoječem visokošolskem sistemu so učitelji razrednega pouka usposobljeni tudi za izvajanje športne vzgoje; tako so

v razdelek A vključene tri kvalitativno različne izobrazbene stopnje: prva je "učitelj razrednega pouka", druga "predmetni učitelj športne vzgoje" in tretja "profesor športne vzgoje". V razdelku A je prvih šest, drugih devet in tretjih tri; skupaj je med nosilci programa športa občine Trebnje za leto 1991 10 športnih pedagogov; Dva med njimi sta izvajalca v dveh športnih društvih. Od 10 aktivnih učiteljev športne vzgoje v osnovnih šolah občine Trebnje 4 ali 40% niso člani nobenega športnega društva in torej tudi ne njihov strokovni kader.

Kolikor ima strokovni kader izobrazbo razdelkov B in C v preglednici, je po pravilu vpisana le višja stopnja izobrazbe, torej tista iz razdelka B. Od zap.št. 1 do 18 je tako 56 sodnikov 7 športnih panog, od 19 do 21 - kamor so vpisane organizacije tehnične kulture, ki so članice ZTKO občine Trebnje - pa še 7 sodnikov modelarstva. Nomenklatura poklicev v tehnični kulturi se seveda bistveno razlikuje od tiste v športu, zato tudi nista med seboj primerljivi.

Razmerje med redno športno aktivnimi in strokovnimi kadri:

zap. št.	športna organizacija	a	b	c	d	e
1.	RK Akripol Trebnje	65	2	33	2	33
2.	NK Dana Mirna	92	4	23	1	92
3.	KK Unitehna Trebnje	77	15	5	3	26
4.	Zbor nogometnih sodnikov	16	16	1	0	0
šport za dosežek		250	37	7		
- brez zbora sodnikov		234			6	39
5.	Društvo Partizan Mirna	174	16	11	11	16
6.	Društvo Partizan Mokronog	278	8	35	7	40
7.	Strelnska družina Trebnje	144	6	24	2	72
8.	Karate klub Trebnje	43	4	11	4	11
9.	Balinarsko društvo Mirna	16	3	5	0	0
10.	Šahovski klub Trebnje	49	2	25	1	49
11.	KK Mercator Trebnje	55	11	5	4	14
12.	PD Tesnila Trebnje	310	16	19	16	19
13.	PD Trimo Trebnje	40	2	20	2	20
14.	Planinsko društvo Mirna	170	6	28	6	28
15.	SK Trimo Trebnje	40	33	1	33	1
16.	Taborniški odred Mirna	118	9	13	9	13
17.	Odred sivih jelš Trebnje	62	10	6	10	6
18.	ZTKO občine Trebnje	60	14	4	14	4
športna rekreacija		1.559	140	11	119	13
19.	Aeroklub Trebnje	12	2	6	1	12
20.	Ljudska tehnika Mirna	37	9	4	3	12
21.	Radioklub Trebnje	20	3	7	3	7
tehnična kultura		69	14	5	7	10

skupaj	1.878	191	10
- brez sodnikov in pomožnih sodnikov	1.862	132	14

Legenda:

- a - članstvo (število članov v športni organizaciji),
- b - strokovni kadri skupaj s sodniki in pomožnimi sodniki,
- c - število članov v športni organizaciji na enega strokovnega delavca (tudi sodnika in pomožnega sodnika),
- d - strokovni kadri brez sodnikov in pomožnih sodnikov,
- e - število članov v športni organizaciji na enega strokovnega delavca (brez sodnika in pomožnega sodnika).

Na osnovi prikazanih preglednic o strokovnih kadrih v občini Trebnje, je statistično gledano stanje zelo ugodno, saj pride razmeroma majhno število aktivnih krajanov na enega strokovnjaka. Seveda pa nas to ne sme zavesti, kajti v občini je vse premalo oblik organizirane in vodene športnorekreativne vadbe, določenega nemajhnega števila neorganizirano aktivnih krajanov pa seveda v tabelah ni upoštevanih, poleg tega pa so nekatere osnovne organizacije pravzaprav asociacije strokovnih kadrov (nogometni sodniki, vaditelji smučanja). Naš sklep pa je vendarle lahko optimistično obarvan kar pomeni, da bi morali z obstoječimi strokovnimi kadri vsaj dva do trikrat povečati možnosti za izvajanje organizirane in vodene športnorekreativne dejavnosti.

4.4 Varstvo naravnega okolja

Za smiselno načrtovanje in programiranje športnorekreativne dejavnosti je treba analizirati tudi nekatere elemente, ki so povezani z ohranjanjem in varovanjem naravnega okolja.

Ciste vode, neobremenjeno ozračje, ohranjeni gozdovi in ostale zelene površine so, kot je znano, eden temeljnih pogojnih faktorjev športne rekreacije.

Ker se v različnih krajih in okoljih Slovenije dnevno srečujemo z mnogimi ekološkimi problemi, je povsem razumljivo, da obstoje odprta ekološka vprašanja tudi v občini Trebnje.

Probleme, ki se odpirajo na ekološkem področju bi lahko razvrstili v posamezne kategorije, ki so bodisi posredno ali neposredno povezani tudi z razvojem športne rekreacije v obravnavanem okolju.

V zborniku "Slovenija 88" Lah, A. ugotavlja, da so škodljivi pojavi, njih posledice in spremembe v okolju, ki jih želimo obvladovati, različni po nastanku, pojavnosti in učinkih. Za ljudi imajo telesne, psihološke, ekonomske in celo eksistenčne učinke. Nekateri pojavi so zaznavni in merjeni,

ve se za njih vzroke in povzročitelje, o marsikaterih pa še premalo vemo in jih presojamo le po tujih spoznanjih.

Navedeni avtor dalje ugotavlja, da škodljive pojave prav spoznamo šele po učinkih, posebno še, če so sekundarnega porekla kot stranska posledica ravnanja v okolju ali rezultat večih vplivov. Takšne so posledice kemizacije okolja (izpiranje hraniv s kmetijskih površin v stoječe in tekoče vode, ostanki raznih snovi - težkih kovin, strupov - v plodovih, izcedki iz odpadkov in kemikalije v vodnih virih, uporaba najrazličnejših sredstev s koristnimi in stranskimi učinki), ter posegov v uravnoteženost pojavov v okolju.

Vezi v okolju so raznorodne, pojavi sami pa tudi. Vse pa se dogaja hkrati: koristno s škodljivim, naravno z umetnim, skladno ali ne, sega v sosednje regije in se povezuje z različnimi členi narave.

Težave v zvezi z onesnaževanjem okolja se povečujejo, če se ne razčlenjujejo izvori in razvoj škodljivih pojavov. Strupi se nabirajo v organizmih in usedlinah; to sicer vemo, spoznavamo pa le škodo na uničenem življu. Škodljive snovi se celo dobo nabirajo v organizmih, kar se leta in leta dogaja tudi pri nas, nazadnje pa pride do težkih obolenj in hudih posledic. Za obolenje drevja ni krivec le žveplov dioksid, ta je seveda najhujši, ob tem pa se pojavlja še cela vrsta drugih škodljivcev. Tudi sicer se oslavljen gozd le težko upira vsesplošnemu onesnaževanju.

Odkrivanje vseh teh pojavov in zvez zahteva poleg skrbnega proučevanja ter ekonomskega in tehnološkega reševanja zadev tudi čisto človeške poglede in odnose; spoštovanje pravice ljudi, da niso ali ne bodo izpostavljeni škodljivim pojavom.

Reševanje številnih ekoloških problemov se začneja pri zamisli različnih projektov, s preventivo in ustrezno tehnologijo. Narava je ob vsem znanju in sodobnih sredstvih v rokah človeka mnogokrat poražena - in umira.

Ne glede na vse dosežke smo še vedno neodpovedljivo odvisni od vrednot narave. Zato je treba varovati popolne ekosisteme, travnike, polja in pridelke, trate in hoste, izvire vode in vodovje, ne nazadnje čist zrak in dobro počutje, ker tega pač ni mogoče uvoziti. Ob tej obravnavi pa smo zopet pri vprašanjih rekreativnega udejstvovanja v neoporečnem in čistem okolju.

Vsi navedeni ekološki problemi se z večjo ali manjšo ostrino pojavljajo tudi v trebanjski občini. Seveda pa obstoje določene posebnosti. Na osnovi pisnih virov je moč oceniti, da pomemben problem predstavljajo različna "divja" odlagališča oziroma deponije odpadkov. Navedene nelegalne deponije se pojavljajo v občini v različnih oblikah.

To so predvsem vaška smetišča, ki vsebujejo različen gradbeni material in lesne odpadke. Poleg teh pa najdemo različna nevarna odlagališča z materiali, ki spadajo v skupino posebnih odpadkov, razvrščenih v I., II. in III.

kategorijo.

Na osnovi raziskave "Sanacija divjih deponij v občini Trebnje, 1989", so strokovnjaki ugotovili, da gre za štiri tipe divjih odlagališč:

1. V prvi tip odlagališč spadajo tista, kamor občani, predvsem pa delavci drobnega gospodarstva odlagajo posebne odpadke II. in III. kategorije. Tako odlagališče je npr. v okolici Šentruperta.
2. V drugi tip odlagališč bi lahko uvrstili tisto, ki se nahaja nad potokom Jeseniščica. V tem odlagališču so odpadki I., II. in III. kategorije. Ekološko nevarno je predvsem to, da meteorna voda izpira vsebino deponij in izcedna voda odteka direktno v omenjeni potok.
3. V tretji tip uvrščamo tista odlagališča, ki ne predstavljajo večje ekološke nevarnosti. Taka so tudi tista v okolici Mokronoga. Delno so ta odlagališča že prekrita s humusom, ker so jih vaščani že opustili, vendar pa dokončna sanacija, ki bi jo moralo opraviti Komunalno podjetje, ni bila nikoli izvršena.
4. V četrti tip pa spadajo tista odlagališča, kamor krajanje odlagajo različne kosovne odpadke (šasijske avtomobilov, belo tehniko, gume, različno embalažo itd.). Eno takih je tudi odlagališče pri vodnem rezervoarju nad Slovensko vasjo. Sicer pa je tovrstnih odpadkov veliko po dolenskih gozdovih.

Za občutljivo ekološko ravnovesje predstavljajo večjo ekološko nevarnost predvsem odprta odlagališča, nekoliko manj pa tista, ki so že ozelenela.

Na osnovi pregleda katastra divjih deponij lahko ugotovimo, da so nedovoljena odlagališča odpadkov kot potencialni onesnaževalci naravnega okolja, skoraj enakomerno razvrščena po celotni trebanjski občini oz. v vseh krajevnih skupnostih. Izjema sta morda kraja Mirna in Mokronog z nekaj večjo koncentracijo nedovoljenih odlagališč.

Na osnovi izsledkov raziskave in temeljnih ugotovitev lahko pričakujemo, da bodo v občini v določenem času odpravljena divja oziroma nedovoljena odlagališča raznih odpadkov. To bo posebej pomembno za zagotovitev več zdravih in ekološko neobremenjenih naravnih in zelenih površin za športnorekreativno dejavnost krajanov. S tem v zvezi se zdi pomemben sklep Skupščine občine Trebnje, da se skladno s sprejemom dolgoročnega razvoja komunalnega gospodarstva in občine dokončno uredi vprašanje deponij pa tudi ostala ekološka vprašanja. Podane so ustrezne smernice in predlogi, le te pa je treba z ustreznimi strokovnimi rešitvami uresničiti v praksi.

To bi bil vsekakor pomemben prispevek k varovanju naravnega okolja, s čemer bi se povečale tudi možnosti za razširitev rekreacijskih površin.

Pričakujemo lahko, da bodo s sanacijo raznovrstnih divjih odlagališč odpadli mnogi ekološki problemi, ki izhajajo iz onesnaženih zemljišč, zelenih površin in vodotokov. Poseben problem, ki še vedno ostaja, pa je povezan s sanacijo ozračja, ki pa kot smo navedli ni zgolj problem trebanjske občine.

Za našo študijo so pomembna predvsem tista ravnanja v občini Trebnje, ki bodo oz. so usmerjena v varovanje naravnega okolja in s tem tudi naravnih virov ter živalskih in rastlinskih ekosistemov. To pa hkrati pomeni tudi določeno varovanje in ohranjanje človekovega zdravja oz. zdravja prebivalcev trebanjske občine.

Med dejavnike ohranjanja in izboljšanja človekovega zdravja spada tudi redna športnorekreativna dejavnost, ki naj bi se med drugim odvijala tudi v zdravem naravnem okolju.

Vsi obravnavani ekološki problemi so torej tesno povezani z načrtovanjem in programiranjem različnih športnorekreativnih površin, objektov in naprav ter različnih rekreativnih dejavnosti, zato smo jih v tem delu študije tudi na kratko osvetlili.

5.0 NAMEN IN CILJI

Kot smo navedli, bomo najprej opravili I. fazo študije, kar pomeni celotno analizo stanja na obravnavanem področju.

Iz opisanega predmeta in problema torej izhajajo naslednji cilji študije:

1. Opraviti želimo analizo stanja na področju športne rekreacije in sicer:
 - ugotoviti organiziranost in vsebino dejavnosti
 - analizirati športnorekreacijske objekte in površine
 - analizirati kadrovsko strukturo
 - analizirati finančno-materialna sredstva.
2. Ugotoviti želimo stališča in interese na področju športne rekreacije ter obdelati nekatera druga vprašanja, povezana z navedenim področjem in sicer:
 - količino prostega časa
 - dejavnosti v prostem času
 - pogostost ukvarjanja s športno rekreacijo
 - načine in oblike udejstvovanja
 - vsebino športne rekreacije - najpogostejše dejavnosti in želje
 - željene športne objekte in površine
 - vzroke za neudejstvovanje na področju športne rekreacije.

Poleg navedenega bomo ugotavljali tudi nekatere socio-demografske značilnosti in njihovo povezanost s področjem športne rekreacije.

6.0 METODE

6.1 Metode zbiranja podatkov

Osnovne podatke in informacije smo zbrali s pomočjo dostopnih dokumentacijskih gradiv in virov, neformalnih razgovorov ter anketo.

6.1.1 Anketa z anketnim vprašalnikom

Anketni vprašalnik zajema 19 vprašanj, ki so smiselno razdeljena v štiri vsebinske dele. V prvem delu se vprašanja nanašajo na osnovne socialno-demografske značilnosti anketirancev (spol, starost, stan, izobrazba, poklic).

Drugi del obravnava vprašanja, povezana z obremenitvijo na delovnem mestu ter porabo časa za prihod in odhod z dela.

V tretjem delu so vprašanja, povezana s problematiko prostega časa in različnimi pristočnimi dejavnostmi.

V četrtem delu so tista vprašanja, ki so povezana z interesi in stališči na področju športne rekreacije, z oblikami in načini udejstvovanja ter nekaterimi željami na tem področju.

6.1.2 Načrt vzorčenja in izvedba anketiranja

1. Iz registra prebivalcev je bil izbran vsak 25 občan. Če izbran občan ni bil polnoleten (star nad 18 let), smo izbrali prvega naslednjega, ki je ustrezal postavljenim kriterijem.

Na osnovi slučajnega izbora naj bi bili v vzorcu enakomerno zajeti vsi stratumi prebivalstva (spol, starost, kraj bivanja).

S tem načinom vzorčenja smo dobili spisek 816 odraslih občanov.

Anketiranje je bilo izvedeno v času od 15. decembra 1989 do 15. januarja 1990.

Anketarji so bili študentje in dijaki 4. razreda srednje šole in so bili pred anketiranjem podrobno seznanjeni s primernim nastopom, načinom anketiranja in anketnim vprašalnikom.

Po zaključku anketiranja in logični kontroli izpolnjenih vprašalnikov, smo v nadaljno obdelavo vključili 795 anketirancev.

Anketiranje je bilo izvedeno po vseh 16 krajevnih skupnostih občine Trebnje. Pregled anketiranih je urejen po 8 matičnih območjih in krajevnih skupnostih.

6.2 Metode obdelave podatkov

Podatki so bili obdelani na oddelku za računalniško obdelavo podatkov Inštituta za kineziologijo Fakultete za telesno kulturo v Ljubljani s programskim paketom SPSS.

Odgovori pri vprašanjih odprtega tipa so bili najprej rekodirani s podprogramom RECODE. Za izračunavanje frekvenc in osnovnih statističnih kazalcev smo uporabili podprograma FREQUENCIES IN CONDESCRIPTIVE.

Povezanost med nekaterimi neodvisnimi in odvisnimi spremenljivkami smo ugotavljali s pomočjo podprograma CROSSTABS, ki je izračunal kontingence tabele. Značilnost povezav smo ugotavljali s hi kvadratom, jakost povezanosti pa s Cramerjevim V koeficientom asociacije med nominalnimi spremenljivkami.

7.0 REZULTATI IN INTERPRETACIJA

7.1 Osnovna predstavitev in karakteristike anketiranih oseb

Kot je znano, je v občini Trebnje 16 krajevnih skupnosti z 214 naselji. Te krajevne skupnosti so razdeljene v 8 matičnih področij. Anketiranje je bilo izvedeno v vseh matičnih območjih oz. v vseh 16 krajevnih skupnostih. V tabeli 1 je podan pregled anketiranih po posameznih matičnih območjih in posameznih krajevnih skupnostih.

Glede na število prebivalstva po posameznih KS lahko ugotovimo, da delež prebivalstva v vzorec ustreza dejanskemu stanju.

FREGLED ANKETIRANIH PO KRAJEVNIH SKUPNOSTIH Tabela 1

KS	št.	%	% kum.
1.1 Trebnje	150	18.9	18.9
1.2 Štefan	18	2.3	21.1
1.3 Dolnja nemška vas	64	8.1	29.2
1.4 Račje selo	21	2.6	31.8
2.1 Velika Loka	22	2.8	34.6
2.2 Šentlovrenc	27	3.4	38.0
2.3 Čatež	21	2.6	40.6
3.1 Dobrnič	37	4.7	45.3
3.2 Knežja vas	17	2.1	47.4
3.3 Svetinje	9	1.1	48.6
4.1 Veliki Gaber	58	7.3	55.8
4.2 Sela - Šumberg	11	1.4	57.2
5.1 Mirna	116	14.6	71.8
6.1 Šentrupert	88	11.1	82.9
7.1 Mokronog	75	9.4	92.3
8.1 Trebelno	61	7.7	100.0
Skupaj:	795	100.0	

Po spolu je med anketiranimi naslednje razmerje:

SPOL	št.	%	% kum.
1 - moški	393	49.4	49.4
2 - ženske	402	50.6	100.0
Skupaj:	795	100.0	

Pri vzorčenju smo postavili zgornjo mejo starosti 70 let. Po pregledu anketnih vprašalnikov in glede na možne primerjave

z drugimi tovrstnimi anketami in raziskavami, smo anketirance razvrstili v naslednje starostne razrede:

STAROST Tabela 3

leta	št.	%	% kum.
1 - 18 - 25	155	19.5	19.5
2 - 26 - 35	220	27.7	47.2
3 - 36 - 45	151	19.0	66.2
4 - 46 - 55	120	15.1	81.3
5 - 56 -->	149	18.7	100.0
Skupaj:	795	100.0	

Povprečna starost anketiranih občanov občine Trebnje je 39.31 let.

Na vprašanje o zakonskem stanu smo dobili naslednje odgovore:

STAN Tabela 4

stan	št.	%	% kum.
1 - samski	159	20.0	20.0
2 - poročen	597	75.1	95.1
3 - ovdovel	28	3.5	98.6
4 - razvezan	11	1.4	100
Skupaj:	795	100.0	

Anketirancem smo zastavili tudi vprašanje, ali imajo otroke in koliko.

STEVILO OTROK Tabela 5

otroci	št.	%	% kum.
1 - brez otrok	301	37.9	37.9
2 - 1 otrok	155	19.5	57.4
3 - 2 otroka	247	31.1	88.4
4 - 3 otroki in več	92	11.6	100
Skupaj:	795	100.0	

ŠOLSKA IZOBRAZBA

Tabela 6

šola	št.	%	% kum.
1 - nedokončana osnovna šola	113	14.2	14.2
2 - končana osnovna šola, nedokon. poklicna ali srednja šola	266	33.5	47.7
3 - končana 2 ali 3 l. poklicna šola	209	26.3	74.0
4 - končana 4 letna srednja šola, ne- dokončana višja ali visoka šola	156	19.6	93.6
5 - končana višja ali visoka šola (fakulteta)	51	6.4	100
Skupaj:	795	100.0	

Povprečna izobrazba anketirancev je glede na razvrstitev v razrede 2.70, kar pomeni nekoliko manj kot končana 2 ali 3 letna poklicna šola.

POKLIC OZ. KVALIFIKACIJA

Tabela 7

poklic (kvalifikacija)	št.	%
1 - NK (nekvalificirani delavec)	63	7.9
2 - PK (priučen ali polkval. delavec)	76	9.6
3 - KV (Kvalificirani delavec)	124	15.6
4 - VKV (visokokvalificiran delavec)	42	5.3
5 - pomožni uslužbelec	8	1.0
6 - uslužbenec z nižjo izobrazbo	23	2.9
7 - uslužbenec s srednjo izobrazbo	123	15.5
8 - uslužbenec z vis. ali viš. izobr.	63	7.9
9 - samostojni obrtnik - delodajalec	7	0.9
10 - samostojni obrtnik brez tuje delovne sile	6	0.8
11 - svobodni poklici	-	-
12 - kmet	55	6.9
13 - kmečka gospodinja	98	12.3
14 - pomagajoči član v gospodinjstvu	-	-
15 - učenec, dijak, vajenec	13	1.6
16 - študent	10	1.3
17 - upokojenec	71	8.9
18 - gospodinja, ni v kmetijstvu	7	0.9
19 - druge vzdrževane osebe	1	0.1
20 - drugo	5	0.6
Skupaj:	795	100.0

Pregled dobljenih kazalcev socio-demografskih značilnosti, prikazan v tabelah od 1 - 7 kaže na ustrezen izbor vzorca, s čemer so dani pogoji za nadaljnjo obravnavo.

7.2 Obremenitev pri delu

V drugem vsebinskem delu vprašalnika smo anketirancem zastavili vprašanja o obremenitvi na delovnem mestu ter o času, ki ga porabijo za dnevni prihod na delo in z dela domov.

Glede na sedanji način obremenitve pri delu, kjer je v ospredju pretežno psihična komponenta, dobljeni rezultati v tabeli 8 kažejo, da v občini Trebnje še ni v večji meri čutiti negativnih značilnosti sodobnega načina dela in življenja. Skoraj polovica anketiranih občanov je namreč pretežno fizično obremenjena pri svojem delu.

OBREMENJENOST PRI DELU Tabela 8

delo	št.	%	% kum.
1 - pretežno fizično	345	43.4	43.4
2 - fizično in psihično - približno enako	259	32.6	76.0
3 - pretežno psihično	191	24.0	100.0
Skupaj:	795	100.0	

Rezultati v tabeli 7 kažejo, da poraba časa za pot na delo in z dela pri veliki večini anketiranih ne bi smela biti ovira za različne pristočasne dejavnosti. Med te pa uvrščamo tudi športno rekreacijo.

7.3 Prosti čas in pristočasne dejavnosti

PORABA ČASA ZA POT NA DELO IN Z DELA Tabela 9

čas	št.	%	% kum.
1 - do 20 minut	169	21.3	21.3
2 - od 25 do 60 minut	191	24.0	45.3
3 - nad 1 do 2 uri	100	12.6	57.9
4 - nad 2 uri	50	6.3	64.2
5 - ne hodi na delo	285	35.8	100.0
Skupaj:	795	100.0	

Prosti čas je eden najvažnejših pogojnih faktorjev športne rekreacije. Vsako proučevanje področja športne rekreacije zato zahteva tudi predhodno seznanjanje s količino in oblikami prostega časa.

Izbrane krajsane občine Trebnje smo vprašali, koliko prostega časa imajo v delovnih dneh (od ponedeljka do petka) in posebej še koliko prostega časa imajo ob sobotah in ob nedeljah.

PROSTI ČAS OB DELAVNIKI

Tabela 10

prosti čas	št.	%	% kum.
1 - nimam prostega časa	220	27.7	27.7
2 - manj kot 1 uro	149	18.7	46.4
3 - 1 do 2 uri	249	31.3	77.7
4 - od 2 do 4 ure	125	15.7	93.5
5 - nad 4 ure	52	6.5	100.0
Skupaj:	795	100.0	

Za običajne organizirane oblike udejstvovanja s športno rekreacijo je 1 ura dnevnega prostega časa prej premalo kot dovolj. Možne so le oblike rekreacije v domačem, družinskem okolju, v stanovanju, v hiši, na vrtu ali dvorišču oziroma v bližnji okolici.

Vključevanje v kake organizirane oblike športne rekreacije pa zahteva vsaj uro in pol prostega časa, zato več kot polovica anketirancev že v osnovi nima možnosti za take oblike dejavnosti.

Seveda pa je zelo vprašljivo, kako si posamezniki predstavljajo prosti čas. Morda posameznik redno gleda 3 ure televizije na dan, hkrati pa ugotavlja, da nima nobenega prostega časa. O tem pričajo tudi odgovori v zvezi s prostim časom ob koncu tedna. Težko je namreč verjeti, da ima kar dobrih 54 odstotkov anketiranih ob sobotah manj kot 2 uri

PROSTI ČAS OB DELAVNIKI PO SPOLU

Tabela 11

prosti čas	št.	moški		št.	ženske	
		%	% kum.		%	% kum.
1 - nimam prostega časa	104	26.5	26.5	115	28.8	28.8
2 - manj kot 1 uro	78	19.8	46.3	70	17.5	46.3
3 - 1 do 2 uri	109	27.7	74.0	139	34.8	81.1
4 - od 2 do 4 ure	67	17.1	91.1	58	14.5	95.6
5 - nad 4 ure	35	8.9	100.0	17	4.4	100.0
Skupaj:	393	100.0	99.90	399	100.0	

Značilnost: .021

Cramerjev V: .120

1) Cramerjevi koeficienti so med seboj primerljivi ne glede na velikost tabele (število vrstic in kolon). Imajo pa to slabost, da numerično precej zmanjšajo relativno zvezo med spremenljivkama. Število je na splošno manjše, kot je stvarna povezanost. So torej negativno pristranski.

prostega časa in skoraj 63 odstotkov ob nedeljah manj kot 5 ur prostega časa.

Zaradi tega lahko tudi na tem mestu zapišemo, da si človek ponavadi vzame prosti čas za tiste dejavnosti, za katere je motiviran in s katerimi se želi ukvarjati.

Razlike v količini prostega časa med ženskami in moškimi v primerjavi z rezultati iz drugih raziskav niso velike, vendar so značilne na ravni 5 % tveganja.

PROSTI ČAS OB VIKENDIH

Tabela 12

	št.	sobota		št.	nedelja	
		%	% kum.		%	% kum.
1 - nimam pr. časa	170	21.4	21.4	53	6.7	6.7
2 - manj kot 2 uri	261	32.8	54.2	135	17.0	23.6
3 - od 2 do 5 ur	233	29.3	83.5	319	40.1	63.8
4 - od 5 do 10 ur	82	10.3	93.8	182	22.9	86.7
5 - nad 10 ur	49	6.2	100.0	106	13.3	100.0
Skupaj:	795	100.0		795	100.0	

PROSTI ČAS OB SOBOTAH GLEDE NA SPOL

Tabela 13

	št.	moški		št.	ženske	
		%	% kum.		%	% kum.
1 - nimam pr. časa	90	22.9	22.9	79	19.8	19.8
2 - manj kot 2 uri	114	29.0	51.9	147	36.8	56.6
3 - od 2 do 5 ur	109	27.7	79.6	122	30.6	87.2
4 - od 5 do 10 ur	47	12.0	91.6	35	8.8	96.0
5 - nad 10 ur	33	8.4	100.0	16	4.0	100.0
Skupaj:	393	100.0		399	100.0	

Značilnost: .010

Cramerjev V: .129

PROSTI ČAS OB NEDELJAH GLEDE NA SPOL

Tabela 14

	št.	moški		št.	ženske	
		%	% kum.		%	% kum.
1 - nimam pr. časa	24	6.1	6.1	28	7.0	7.0
2 - manj kot 2 uri	54	13.7	19.8	81	20.2	27.2
3 - od 2 do 5 ur	146	37.2	57.0	173	43.3	70.5
4 - od 5 do 10 ur	100	25.4	82.4	81	20.3	90.8
5 - nad 10 ur	69	17.6	100.0	36	9.2	100.0
Skupaj:	393	100.0		399	100.0	

Značilnost: .000

Cramerjev V: .160

Rezultati govorijo, da so preko vikenda razlike v količini prostega časa med spoloma nekoliko večje. Razlike, ki se pojavljajo v količini prostega časa ob nedeljah so večje kot to velja za sobotni prosti čas (Cramerjev V: .129 proti .160), v obeh primerih pa imajo, tako kot tudi med tednom, več prostega časa moški.

Nekoliko vpogleda smo želeli dobiti tudi v različne pristočasne dejavnosti. S tem namenom smo nanizali vrsto dejavnosti v prostem času, anketirani pa so morali ob navedenih dejavnosti obkrožiti ustrezne številke, s katerimi so odgovorili, ali se s posamezno dejavnostjo ne ukvarjajo, ali ukvarjajo občasno ali redno.

UKVARJANJE S PROSTOČASNIMI DEJAVNOSTMI

Tabela 15

Z opisano dejavnostjo se ukvarjam	1-nikoli		2-občasno		3-redno		M
	f	%	f	%	f	%	
1 - berem časopise, knjige	37	4.7	388	48.8	370	46.5	2.42
2 - gledam televizijo	42	5.3	348	43.8	405	50.9	2.46
3 - poslušam radio	22	2.8	236	29.7	537	67.5	2.65
4 - ležim in dremam, spim	500	62.9	256	32.2	39	4.9	1.42
5 - hodim na sprehode	554	69.7	197	24.8	44	5.5	1.36
6 - obiskujem kinematografe	669	84.2	121	15.2	5	0.6	1.16
7 - obiskujem kulturne prired. koncerte, gledališča, opero	596	75.0	178	22.4	21	2.6	1.28
8 - ukvarjam se s športom, športno rekreacijo	551	69.3	184	23.1	60	7.5	1.38
9 - obiskujem prijatelje, znanke	105	13.2	500	62.9	190	23.9	2.11
10 - obiskujem gostilne, kavarne	378	47.5	354	44.5	63	7.9	1.60
11 - obiskujem športne prireditve	628	79.0	151	19.0	16	2.0	1.23
12 - kulturno se udeležujem (folklor, glasba, igra,...)	749	94.2	24	3.0	22	2.8	1.09
13 - ukvarjam se s svojim hobijem (vrt, čebelarstvo, znanke, slikarstvo, drugo...	338	42.5	152	19.1	305	38.4	1.96

Iz tabele 15 lahko ugotovimo, da anketiranci v veliki meri redno gledajo televizijo, poslušajo radio in berejo časopise, kar kaže na dokaj sedentarni način življenja oz. preživljanja prostega časa. To se nanaša tudi na obiskovanje različnih kulturnih in športnih prireditev oz. na samo tovrstno dejavnost. Delež tako dejavnih je namreč zelo majhen.

Ob tem pa vendar velja omeniti tudi delež tistih, ki se ukvarjajo z različnimi hobiji (alineja 13, tabela 15), kjer sta v ospredju delo na vrtu in v vinogradu. Teh je 29 %.

Med hobiji, s katerimi se v pretežni meri ukvarjajo anketiranke naj omenimo pletenje, razna ročna dela, šivanje ipd. (19 %).

Glede na to, da so se anketiranci pri tem vprašanju prvič srečali s pojmom športna rekreacija, pomenijo dobljeni rezultati le grobo oceno udeleževanja. Podrobneje smo

ugotavljali udejstvovanje na področju športne rekreacije z naslednjimi vprašanji.

7.4 Ukvarjanje s športno rekreacijo

Pri naslednjem vprašanju smo anketirance opozorili, da pod pojmom športna rekreacija razumemo celo vrsto različnih dejavnosti od hoje preko kolesarstva do različnih iger ipd.

Tej kratki razlagi je sledilo vprašanje, kako pogosto se ukvarjajo s športno rekreacijo.

UKVARJANJE S ŠPORTNO REKREACIJO

Tabela 16

pogostnost	št.	%	% kum.
1 - nikoli	447	56.2	56.2
2 - 1 x ali 2 x na leto	105	13.2	69.4
3 - 1 x ali 2 x na mesec	112	14.1	83.5
4 - 1 x tedensko	68	8.6	92.1
5 - 2 x do 3 x tedensko	44	5.5	97.6
6 - 4 x do 6 x tedensko	5	0.6	98.2
7 - vsak dan	14	1.8	100.0
Skupaj:	795	100.0	

Glede na rezultate longitudinalne študije "Športnorekreativna dejavnost Slovencev" (SJM), lahko ugotovimo, da je odstotek neaktivnih prebivalcev v občini Trebnje mnogo večji, kot to velja za slovensko populacijo odraslih občanov.

Tudi redno dejavnih je, gledano primerjalno, v obravnavanem okolju bistveno manj, kot to velja za slovensko povprečje.

Navedeni rezultati dovoljujejo sklep, da je dosežena razvojna stopnja na področju športne rekreacije še razmeroma nizka.

UKVARJANJE S ŠPORTNO REKREACIJO / SPOL

Tabela 17

pogostnost	moški %	ženske %
1 - nikoli	47.7	64.4
2 - 1 x ali 2 x na leto	14.2	12.3
3 - 1 x ali 2 x na mesec	17.8	10.5
4 - 1 x tedensko	9.7	7.5
5 - 2 x do 3 x tedensko	8.1	3.0
6 - 4 x do 6 x tedensko	0.5	0.8
7 - vsak dan	2.0	1.5
Skupaj:	100.0	100.0

Značilnost: .000, CRAMERJEV V: .191

Tudi v Trebnjem smo ugotovili značilne razlike med moškimi in ženskami v pogostnosti udejstvovanja s športom oziroma s športno rekreacijo. Vendar pa so te razlike manjše kot veljajo za povprečni slovenski vzorec. Žal pa ne zato, ker bi se ženske tu kaj več ukvarjale, marveč zato, ker so tudi moški v Trebnjem in okolici športno zelo nedejavni.

Gornjo 7 stopenjsko lestvico ukvarjanja oziroma neukvarjanja s športno rekreacijo smo z namenom poenostavitve in lažjega interpretiranja pri kasnejšem ugotavljanju različnih povezav med posameznimi spremenljivkami in športnim udejstvovanjem združili v tri kategorije. Pri tem smo kategoriji 1 in 2 opredelili z ne, torej kot neukvarjanje, kategoriji 3 in 4 z urednim oziroma občasnim ukvarjanjem in kategorije 5, 6 in 7 z rednim ukvarjanjem.

Po izvedeni spremembi je nova spremenljivka naslednja:

UKVARJANJE S ŠPORTOM

Tabela 18

udejstvovanje	št.	%	% kum.
1 - ne	552	69.4	69.4
2 - občasno	180	22.6	92.0
3 - redno	63	8.0	100.0
Skupaj:	795	100.0	

Kot vidimo v tabeli 18, združene kategorije še bolj poudarjajo velik odstotek nedejavnih občanov (slabih 70 %).

V nadaljevanju si pogledjmo, kakšna je povezanost med starostjo in udejstvovanjem s športno rekreacijo in kakšno je stanje v posameznih starostnih kategorijah glede na spol.

STAROST / ŠPORT

Tabela 19

udejstvovanje		ne	občasno	redno	skupaj
		f	f	f	
leta		%	%	%	
1 - 18 - 25		69	64	22	155
		44.5	41.3	14.2	
2 - 26 - 35		141	63	16	220
		64.1	28.6	7.3	
3 - 36 - 45		103	38	10	151
		68.2	25.2	6.6	
4 - 46 - 55		106	8	6	120
		88.3	6.7	5.0	
5 - 56 -->		133	7	9	149
		89.3	4.7	6.0	
Skupaj:		552	180	63	795
		69.4	22.6	7.9	100.0

Značilnost: 0.000, Cramerjev V: .253

	udejstvovanje	ne	občasno	redno	skupaj
	leta	f	f	f	
		%	%	%	
1 -	18 - 25	24	36	17	77
		31.2	46.8	22.1	
2 -	26 - 35	64	39	12	115
		55.7	33.9	10.4	
3 -	36 - 45	53	22	6	81
		65.4	27.2	7.4	
4 -	46 - 55	57	4	2	63
		90.5	6.3	3.2	
5 -	56 -->	45	7	5	57
		78.9	12.3	8.8	
Skupaj:		243	108	42	393
		61.8	27.5	10.7	100.0

Značilnost: 0.000

Cramerjev V: .286

	udejstvovanje	ne	občasno	redno	skupaj
	leta	f	f	f	
		%	%	%	
1 -	18 - 25	45	28	5	78
		57.7	35.9	6.4	
2 -	26 - 35	77	24	4	105
		73.3	22.9	3.8	
3 -	36 - 45	50	16	4	70
		71.4	22.9	5.7	
4 -	46 - 55	49	4	4	57
		86.0	7.0	7.0	
5 -	56 -->	88	-	4	92
		95.7	-	4.3	
Skupaj:		309	72	21	402
		76.9	17.9	5.2	100.0

Značilnost: 0.000

Cramerjev V: .241

V splošnem velja, prav tako pa tudi za Trebnje, da s starostjo aktivnost na področju športne rekreacije močno pada. Zanimivo je, da lahko ugotovimo dva večja mejnika, dve starostni meji, pri katerih je močno opazen padec aktivnosti. Prvi prag je nekje na meji med prvim in drugim starostnim razredom, torej med 25. in 30. letom. Značilen je velik padec aktivnosti na sploh, občasne in redne aktivnosti.

Drugi prag je med tretjim in četrtem starostnim razredom, torej v obdobju med 45. do 50. letom. Pri tej starosti je predvsem izredno velik padec občasnega udejstvovanja s športno rekreacijo, redno udejstvovanje pa ostane na

približno enaki ravni.

Anketirani, stari nad 45 let se izredno malo udeležujejo s športno rekreacijo. Od 260 je vsega redno dejavnih le 15 anketiranih, ob njih pa se jih še 15 okvarja neredno oz. občasno.

V primerjavi z rezultati že omenjene longitudinalne študije (SJM) dobljeni rezultati kažejo nekoliko drugačno sliko povezanosti med starostjo in športnorekreativno dejavnostjo. Predvsem smo v tej študiji ugotovili, da z naraščanjem let še bolj pada udeleževanje, še posebej pa v starosti okoli 45 let.

Ob primerjavi med moškimi in ženskami smo ugotovili, da pomeni pri slednjih starost nekoliko manj pomemben indikator upadanja aktivnosti kot pri moških. To je opazno najbolj pri redni aktivnosti, ki je tudi v mlajših starostnih kategorijah anketiranih zelo redka.

Količina porabljenega časa za pot na delo in domov mnogokrat odločilno posega v količino prostega časa zaposlenega človeka in s tem tudi na udeleževanje v športni rekreaciji. V tabeli, ki prikazuje povezanost porabe časa za pot na delo in domov z udeleževanjem v športni rekreaciji je upoštevanih le 510 anketiranih, ki porabijo določeno količino časa za omenjeno pot.

PORABA ČASA ZA POT NA DELO IN Z
DELA / SPORT

Tabela 22

pot / udeleževanje	ne	občasno	redno	skupaj
1 - do 20 minut	93	55	21	169
	55.0	32.5	12.4	
2 - od 25 do 60 minut	119	52	20	191
	62.3	27.2	10.5	
3 - nad 1 do 2 uri	69	26	5	100
	69.0	26.0	5.0	
4 - nad 2 uri	33	16	1	50
	66.0	32.0	2.0	
Skupaj:	314	149	47	510
	61.6	29.2	9.2	100.0

Značilnost: 0.101

Cramerjev V: .102

V splošnem pri teh anketiranih nismo ugotovili pomembne povezanosti med količino časa, ki ga porabijo za vsakdanjo pot v službo in nazaj in udeleževanjem v športni rekreaciji.

Ce pa posebej obravnavmo kategorijo redno aktivnih, ugotovimo, da je porabljen čas za prihod in odhod z dela močan negativni dejavnik za ukvarjanje s športno rekreacijo.

PROSTI ČAS MED TEDNOM / ŠPORT

Tabela 23

prosti čas/udejstvovanje	ne	občasno	redno	skupaj
1 - nimam prostega časa	191 86.8	25 11.4	4 1.8	220
2 - manj kot 1 uro	122 81.9	23 15.4	4 2.7	149
3 - 1 do 2 uri	147 59.0	77 30.9	25 10.0	249
4 - od 2 do 4 ure	65 52.0	40 32.0	20 16.0	125
5 - nad 4 ure	27 51.9	15 28.8	10 19.2	52
Skupaj:	552 69.4	180 22.6	63 7.9	795 100.0

Značilnost: 0.000

Cramerjev V: .237

Tudi v tej študiji se je pokazalo podobno kot drugod, da je ob večji količini dnevnega prostega pričakovati tudi večšportnega udejstvovanja. Ugotovili smo zelo visoko stopnjo povezanosti.

Ob primerjavi med spoloma pa smo ugotovili, da je ta povezanost precej večja pri moških (Cramerjev V = .271) in nekoliko manjša pri ženskah (Cramerjev V = .208).

PROSTI ČAS OB SOBOTAH / ŠPORT

Tabela 24

prosti čas/udejstvovanje	ne	občasno	redno	skupaj
1 - nimam pr. časa	150 88.2	15 8.8	5 2.9	170
2 - manj kot 2 uri	206 78.9	44 16.9	11 4.2	261
3 - od 2 do 5 ur	134 57.5	78 33.5	21 9.0	233
4 - od 5 do 10 ur	37 45.1	29 35.4	16 19.5	82
5 - nad 10 ur	25 51.0	14 28.6	10 20.4	49
Skupaj:	552 69.4	180 22.6	63 7.9	795 100.0

Značilnost: .000

Cramerjev V: .247

Povezanost med količino prostega časa in športnim udejstvovanjem je ob sobotah nekoliko večja kot med tednom. Nedeljski prosti čas pa je v našem primeru s športno aktivnostjo proti pričakovanju najmanj povezan.

Utemeljeno lahko torej trdimo, da je količina prostega časa zelo pomemben dejavnik ukvarjanja s športno rekreacijo, ne

glede na to, ali gre pri tem za dnevni ali za tedenski prosti čas.

PROSTI ČAS OB NEDELJAH / SPORT

Tabela 25

prosti čas/udejstvovanje	ne	občasno	redno	skupaj
1 - nimam pr. časa	48 90.6	4 7.5	1 1.9	53
2 - manj kot 2 uri	120 71.5	11 22.3	4 6.3	135
3 - od 2 do 5 ur	228 71.5	71 22.3	20 6.3	319
4 - od 5 do 10 ur	100 54.9	59 32.4	23 12.6	182
5 - nad 10 ur	56 52.8	35 33.0	15 14.2	106
Skupaj:	552 69.4	180 22.6	63 7.9	795 100.0

Značilnost: .000

Cramerjev V: .209

OBREMENJENOST PRI DELU / SPORT

Tabela 26

delo / udejstvovanje	ne	občasno	redno	skupaj
1 - pretežno fizično	293 85.7	36 10.5	13 3.8	342
2 - fizično in psihično - približno enako	178 68.7	63 24.3	18 6.9	259
3 - pretežno psihično	78 40.8	81 42.4	32 16.8	191
Skupaj:	549 69.3	180 22.7	63 8.0	792 100.0

Značilnost: .000

Cramerjev V: .272

Iz rezultatov nekaterih dosedanjih raziskav izhaja, da so bolj dejavni tisti občani, ki so pri svojem delu pretežno psihično obremenjeni. Mnogo manj je tistih, pri katerih je obremenitev pri delu uravnotežena in najmanj je tistih, ki so pri delu pretežno fizično obremenjeni. Izsledki pričujoče študije te ugotovitve nesporno potrjujejo. Povezanost je zelo visoka, o čemer govori visok Cramerjev V koeficient.

Iz tabele 27 lahko znova ugotovimo, da je stopnja šolske izobrazbe še vedno (morda pa vedno bolj) eden najpomembnejših dejavnikov, ki vplivajo na pogostnost udejstvovanja s športno rekreacijo.

šola / udejstvovanje	ne	občasno	redno	skupaj
1 - nedokončana osnovna šola	108 96.4	3 2.7	1 .9	112
2 - končana osnovna šola, nedokon. poklicna ali srednja šola	221 83.7	31 11.7	12 4.5	264
3 - končana 2 ali 3 l. poklicna šola	136 65.1	57 27.3	16 7.7	209
4 - končana 4 letna srednja šola, ne- dokončana višja ali visoka šola	75 48.1	59 37.8	22 14.1	156
5 - končana višja ali visoka šola (fakulteta)	9 17.6	30 58.8	12 23.5	51
Skupaj:	549 69.3	180 22.7	63 8.0	792 100.0

Značilnost: .000

Cramerjev V: .322

Rezultati kažejo, da so anketiranci v najnižjih izobrazbenih kategorijah povsem odmaknjeni od športnorekreativnega udejstvovanja. Šele v tretji oz. četrti izobrazbeni kategoriji (končana poklicna oz. srednja šola), se kažejo znaki nekoliko večje ozaveščenosti na področju športne rekreacije.

Sociološko usmerjena raziskovanja v športni rekreaciji so od nekdaj usmerjena tudi v ugotavljanje odnosa ljudi različnih poklicev do športne rekreacije. Tako smo tudi v naši raziskavi izračunali kontingenco tabelo o povezanosti med poklicem in športnim udejstvovanjem. Med 20 različnimi poklici, navedenimi v vprašalniku, smo z namenom jasnejše slike in predstave upoštevali le tiste kategorije poklicev, v katerih je vsaj 5 % anketiranih, kar pomeni nad 40 ljudi.

S tem smo dobili 8 kategorij, kar je približno 90 % vzorca. Pri teh je lepo vidna velika povezanost (o čemer priča tudi velikost Cramerjevega koeficienta) med poklicem in pogostnostjo udejstvovanja s športno rekreacijo. Ker je poklic odvisen tudi od stopnje izobrazbe, je ta povezanost še večja.

Ponovno je potrjeno že večkrat ugotovljeno dejstvo, da med kmečkim prebivalstvom športne rekreacije praktično ni. Narava dela, izražena s poklicem in okolje, v katerem človek dela in živi, sta torej še pomembnejša indikatorja udejstvovanja s športno rekreacijo kot sama stopnja šolske izobrazbe.

poklic / udejstvovanje	ne	občasno	redno	skupaj
- NK (nekvalificirani delavec)	54 85.7	8 12.7	1 1.6	63 8.0
- PK (priučen ali polkval. delavec)	62 81.6	12 15.8	2 2.6	76 9.6
- KV (Kvalificirani delavec)	88 71.0	29 23.4	7 5.6	124 15.7
- VKV (visokokvalificiran delavec)	17 40.5	20 47.6	5 11.9	42 5.3
- uslužbenec s srednjo izobrazbo	70 56.9	40 32.5	13 10.6	123 15.5
- uslužbenec z vis. ali viš. izobr.	14 22.2	36 57.1	13 20.6	63 8.0
- kmet	55 100.0	-	-	55 6.9
- kmečka gospodinja	94 97.9	1 1.0	1 1.0	96 12.1
- upokojenec	54 77.1	9 12.9	7 10.0	70 8.8
Skupaj:				712 89.90

Značilnost: .000

Cramerjev V: .391

(Cramerjev V koeficient je izračunan na podlagi celotne kontingenčne tabele z 18 kategorijami poklicev.)

7.5. Pregled posameznih oblik in načinov športnega udejstvovanja

V nadaljevanju so morali respondenti z obkroževanjem ustreznih številk odgovoriti, ali so aktivni v posameznih oblikah športnorekreativnega udejstvovanja in če so, ali so aktivni občasno ali redno. Za vsako obliko dejavnosti so morali obkrožiti eno od števil.

Rezultati tabele 29 kažejo, da praktično športnorekreativna dejavnost v delovnih organizacijah ni organizirana. Razlogov za tako stanje je najbrž več, temeljna pa sta neustrezna kadrovska struktura in negativni tradicionalizem.

V obravnavanem okolju je zelo malo čutiti dejavnosti športnih organizacij namenjene odraslim. To še zlasti velja za društva Partizan.

Med redno dejavnimi je največ takih, ki se aktivno rekreirajo na letnem dopustu. Res je, da je delež teh, ki so

AKTIVNOST V POSAMEZNIH OBLIKAH ŠP.REKR. UDEJSTVOVANJA

Tabela 29

Z opisano dejavnostjo se ukvarjam oblike aktivnosti	1-nikoli		2-občasno		3-redno	
	f	%	f	%	f	%
1 - množične prireditve (pohodi, teki, trim akcije)	705	88.7	78	9.8	12	1.5
2 - vadba v okviru telesnokul. org.(Partizan, šp.društva,..)	745	93.7	23	2.9	27	3.4
3 - sindikalna tekmovanja	657	82.6	88	11.1	50	6.3
4 - rekreativna dejavnost na letnem oddihu	506	63.6	153	19.2	136	17.1
5 - rekreativni odmor na delovnem mestu	737	92.7	30	3.8	28	3.5
6 - samostojna vadba (jutranja gimnastika,...)	676	85.0	80	10.1	39	4.9
7 - zdravstveno rekr. oddih v okviru del. organizacije	760	95.6	28	3.5	7	0.9
8 - rekreiranje v družinskem krogu	655	82.4	122	15.3	18	2.3
9 - rekreativna vadba v prijateljski skupini	663	83.4	107	13.5	25	3.1

tako aktivni sicer največji, vendar pa bi bilo bolje, da bi bili dejavni preko celega leta. Redne aktivnosti v drugih oblikah pa je zanemarljivo malo.

AKTIVNOST V POSAMEZNIH OBLIKAH ŠP.REKR. UDEJSTVOVANJA
V POVEZAVI S SPOLOM

Tabela 30

Z opisano dejavnostjo se ukvarjam oblike aktivnosti	moški		ženske	
	občasno	redno	občasno	redno
	%	%	%	%
1 - množične prireditve (pohodi, teki, trim akcije)	12.2	2.3	7.5	.7
2 - vadba v okviru telesnokul. org.(Partizan, šp.društva,..)	3.8	5.3	2.0	1.5
3 - sindikalna tekmovanja	14.8	10.7	7.5	2.0
4 - rekreativna dejavnost na letnem oddihu	21.1	17.3	17.4	16.9
5 - rekreativni odmor na delovnem mestu	2.8	3.1	4.7	4.0
6 - samostojna vadba (jutranja gimnastika,...)	7.9	4.1	12.2	5.7
7 - zdravstveno rekr. oddih v okviru del. organizacije	4.8	.5	2.2	1.2
8 - rekreiranje v družinskem krogu	14.2	2.5	16.4	2.0
9 - rekreativna vadba v prijateljski skupini	19.6	4.8	7.5	1.5

Analiza povezanosti med spolom in aktivnostjo v posameznih oblikah dejavnosti kaže določene razlike. Zanimivo je, da se več žena, za razliko od moških, samostojno ukvarja s športno

rekreacijo. To se nanaša tako na občasno in redno dejavnost. Če pogledamo še rekreativni odmor med delom, prav tako najdemo več aktivnosti med ženami.

Na drugin strani pa bistveno več moških sodeluje na sindikalnih športnih igrah oz. športnih igrah delavcev.

V okviru načinov in oblik športnega udejstvovanja, smo anketirane tudi povprašali, ali se morda ukvarjajo s kakim športom oz. športnorekreacijsko dejavnostjo, bodisi tekmovalno ali za rekreacijo, bodisi organizirano (športno društvo, sindikat, drugo) ali neorganizirano, bodisi redno ali občasno?

NACINI IN OBLIKE ŠPORTNEGA UDEJSTVOVANJA

Tabela 31

načini in oblike	f	%
a) organizirano tekmovalno	21	2.6
b) organizirana rekreacija		
1) redno, vsaj enkrat tedensko, sistematično	23	2.9
2) redno, vsaj dvakrat tedensko, sistematično	20	2.5
3) neredno, na občasnih akcijah	46	5.8
c) neorganizirana rekreacija		
1) redno, vsaj enkrat tedensko, sistematično	44	5.5
2) redno, vsaj dvakrat tedensko, sistematično	36	4.5
3) neredno, s premori, občasno, v prostih dneh in na dopustu	273	34.3

Nasplošno lahko ugotovimo, da rezultati niso spodbudni. Praktično skoraj ni občanov, ki bi se udeleževali organizirane športne dejavnosti od redne vadbe do tekmovalj in posameznih akcij. Slika je nekoliko boljša pri neorganiziranih oblikah dejavnosti vendar še daleč pod ravniyo izsledkov iz študij SJM in še mnogo dlje od željenega stanja.

NACINI IN OBLIKE ŠPORTNEGA UDEJSTVOVANJA / SPOL

Tabela 32

načini in oblike	moški %	ženske %
a) organizirano tekmovalno	5.3	-
b) organizirana rekreacija		
1) redno, vsaj enkrat tedensko, sistematično	4.1	1.7
2) redno, vsaj dvakrat tedensko, sistematično	3.3	1.7
3) neredno, na občasnih akcijah	7.4	4.2
c) neorganizirana rekreacija		
1) redno, vsaj enkrat tedensko, sistematično	6.4	4.7
2) redno, vsaj dvakrat tedensko, sistematično	4.3	4.7
3) neredno, s premori, občasno, v prostih dneh in na dopustu	39.9	28.9

Kakor sicer ne presenečajo rezultati, da so moški bolj dejavni v skoraj vseh oblikah športne rekreacije, pa je presenetljivo nekoliko večji delež žena pri redni vsaj dvakrat tedenski neorganizirani vadbi.

7.6 Vzroki za neudejstvovanje

Z anketnim vprašalnikom smo želeli tudi ugotoviti, kateri so glavni razlogi, zaradi katerih se občani Trebnjega ne ukvarjajo s športno rekreacijo oziroma če se ukvarjajo, kateri so glavni razlogi, da se ne ukvarjajo še več? Moč oziroma pomembnost razlogov je bilo treba oceniti z ocenami od 1 do 5, pri čemer so pomenile ocene:

	ocena
ta razlog zame ne velja	1
manj pomemben razlog	2
srednje pomemben razlog	3
dokaj pomemben razlog	4
izredno močan razlog	5

RAZLOGI ZA NEUKVARJANJE S ŠPORTNO REKREACIJO

Tabela 33

razlogi	XA	SD
1 - ker nimam dovolj prostega časa	3.57	1.53
2 - ker sem utrujen in raje počivam	2.70	1.49
4 - ker mi zdravstveno stanje ne dopušča	1.84	1.41
5 - ker imam doma preveč dela	3.43	1.55
6 - ker nimam prave družbe za športno rekreacijo	1.94	1.23
7 - ker ne obvladam nobene primerne rekr.dejavnosti	1.88	1.19
8 - ker nimam ustrezne športne opreme	1.95	1.25
9 - ker v tem ne vidim nobenega smisla	1.52	1.10
10 - ker sta šport in športna rekreacija samo za mlade	1.40	1.03
11 - ker ne vem, kam bi se lahko vključil	2.11	1.29
12 - ker ne verjamem, da šp. rekreacija koristi zdravju	1.07	0.43
13 - ker ni v bližini nobenih športnorekr. površin	2.77	1.45
14 - ker porabim svoj prosti čas za nek drug hobi oz. konjičkarsko dejavnost	2.35	1.49
15 - ker ne čutim potrebe za udejstvovanjem v športni rek.	2.12	1.44
16 - ker mi je nerodno pred drugimi, mlajšimi in spretnejšimi	1.42	1.00
17 - ker se že v službi in pri delu doma dovolj razgibam	2.85	1.62
18 - ker me še nihče ni povabil k sodelovanju	1.82	1.17
19 - ker tudi izven delovnega časa delam, da kaj zaslužim	1.39	1.33
20 - ker se ne morem odločiti za sodelovanje	1.69	1.05
21 - ker raje gledam druge, boljše športnike	1.54	0.97
22 - ker v moji družini niso navdušeni nad šp. rekreacijo	1.81	1.24
23 - ker nimam "kondicije"	1.76	1.19
24 - ker za začetnike ni nič poskrbljeno oz.organizirano	2.46	1.43
25 - ker mi ni svetoval zdravnik	1.20	0.70

(XA = povprečna ocena, SD = standardna deviacija)

Anketiranci so kot razloge, zaradi katerih se ne ukvarjajo s športno rekreacijo najbolj poudarili naslednje: (Rangiranje je narejeno na osnovi velikosti povprečnih ocen)

razlogi	XA	SD
1 - ker nimam dovolj prostega časa	3.57	1.53
2 - ker imam doma preveč dela	3.43	1.55
3 - ker se že v službi in pri delu doma dovolj razgibam	2.85	1.62
4 - ker ni v bližini nobenih športnorekr. površin	2.77	1.45
5 - ker sem utrujen in raje počivam	2.70	1.49
6 - ker nimam dovolj denarja	2.58	1.49
7 - ker za začetnike ni nič poskrbljeno oz. organizirano	2.46	1.43
8 - ker porabim svoj prosti čas za nek drug hobi oz. konjičarsko dejavnost	2.35	1.49
9 - ker ne čutim potrebe za udejstvovanjem v športni rek.	2.12	1.44
10 - ker ne vem, kam bi se lahko vključil	2.11	1.29

7.7 Pregled udejstvovanja s posameznimi športno-rekreativnimi dejavnostmi

Vprašanje, ki smo ga postavili v zvezi s posameznimi panogami je bilo sestavljeno z namenom, da bi ugotovili, s katerimi športnimi panogami se Trebanjci največ ukvarjajo in to redno preko celega leta, dalje redno v sezoni in končno s katerimi neredno, občasno, na dopustu. Z osnovnimi tabelami o panogah prikazujemo vzporedno tudi razlike med moškimi in ženskami.

Anketiranci so lahko v posamezne rubrike vpisovali največ tri športnorekreacijske dejavnosti):

1 - REDNO PREKO CELEGA LETA

Tabela 35

panoga	1. mesto		2. mesto		3. mesto	
	f	%	f	%	f	%
aerobika	2	0.3	-	-	-	-
atletika	1	0.1	2	0.3	-	-
balinanje	1	0.1	-	-	-	-
hoja, sprehodi	27	3.4	15	1.9	-	-
jahanje, konj.športi	1	0.1	1	0.1	-	-
judo	2	0.3	-	-	-	-
jutr.gimn., vadba doma	16	2.0	2	0.3	-	-
karate	2	0.3	1	0.1	-	-
kegljanje	3	0.4	1	0.1	-	-
kolesarjenje	7	0.9	5	0.6	-	-
košarka	13	1.6	3	0.4	2	0.3
lov	7	0.9	-	-	-	-
namizni tenis	2	0.3	3	0.4	-	-
nogomet	19	2.4	5	0.6	-	-
odbojka	10	1.3	3	0.4	-	-
planinstvo	1	0.1	2	0.3	-	-
plavanje	1	0.1	1	0.1	1	0.1
ples	-	-	1	0.1	-	-
ribolov	3	0.4	-	-	-	-

rokomet	1	0.1	-	-	-	-
splošna vadba	6	0.8	-	-	-	-
strelstvo	1	0.1	-	-	-	-
športna gimnastika	4	0.5	-	-	-	-
tek v naravi	23	2.9	3	0.4	-	-
tenis	1	0.1	1	0.1	-	-
trimška steza	1	0.1	-	-	-	-
vadba z utežmi	1	0.1	-	-	-	-
zmajarstvo	1	0.1	1	0.1	-	-
ne	638	80.3	744	93.6	792	99.6

Redno preko celega leta se udejestvuje 157 anketiranih, aktivni pa so v 28 različnih športih.

Vrstni red športov, s katerimi se anketirani največ ukvarjajo redno preko celega let je naslednji:

REDNO PREKO CELEGA LETA - RANG Tabela 36

1. hoja, sprehodi	42
2. tek v naravi	26
3. nogomet	24
4. košarka	18
5. jutrnj. gimn., vadba doma	18
6. odbojka	13
7. kolesarjenje	12
8. lov	7
9. splošna vadba	6
10. namizni tenis	5
11. kegljanje	4
12. športna gimnastika	4
13. karate	3

Izbor panog, s katerimi se ukvarjajo anketiranci redno vse leto kaže, da se želijo gibati v naravi (hoja, sprehodi, tek, kolesarjenje), pri čemer ne potrebujejo drage športne opreme pa tudi ne organiziranih rekreacijskih skupin.

Druga skupina panog (nogomet, košarka, odbojka), v kateri prevladujejo športne igre, pa razkriva določeno redno dejavnost manjših rekreacijskih skupin.

1 - REDNO PREKO CELEGA LETA / SPOL Tabela 37

panoga	moški f	ženske f
aerobika		2
atletika	2	1
balinanje	1	
hoja, sprehodi	15	27
jahanje, konj.športi	1	
judo	3	
jutrnj. gimn., vadba doma	3	15

karate	4	
kegljanje	2	2
kolesarjenje	5	7
košarka	17	1
lov	7	
namizni tenis	4	1
nogomet	24	
odbojka	8	5
planinstvo	1	2
plavanje	1	3
ples		1
ribolov	3	
rokomet	1	
splošna vadba	2	4
strelstvo	1	
športna gimnastika	1	
tek v naravi	16	10
tenis	2	
trimška steza	1	
vadba z utežmi	1	
zmajarstvo	2	

ne 299 (76.1 %) 339 (84.3 %)

REDNO PREKO CELEGA LETA

PANOGE - MOŠKI

PANOGE - ŽENSKE

Tabela 38

1. nogomet	24	1. hoja, sprehodi	27
2. košarka	17	2. jutrnj. gimn., vadba doma	15
3. tek v naravi	16	3. tek v naravi	10
4. hoja, sprehodi	15	4. kolesarjenje	7
5. odbojka	8	5. odbojka	5
6. lov	7	6. splošna vadba	4
7. kolesarjenje	5	7. plavanje	3
8. karate	4		
9. namizni tenis	4		

S primerjavo rednega celoletnega udejstvovanja med spoloma smo ugotovili, da ženske, če se že ukvarjajo, izbirajo neorganizirane oblike dejavnosti, medtem ko moški težijo k organiziranim oblikam. Pri tem gre verjetno za rekreiranje v prijateljskih skupinah, ki se ukvarjajo najraje s športnimi igrami.

2 - REDNO V SEZONI

Tabela 39

panoga	1. mesto		2. mesto		3. mesto	
	f	%	f	%	f	%
alpinizem	-	-	1	0.1	-	-
avto-moto šport	-	-	1	0.1	-	-
badminton	-	-			2	0.3
balinanje	3	0.4	1	0.1	-	-
drsanje	-	-	1	0.1	1	0.1
hoja, sprehodi	5	0.6	-	-	-	-

jadranje	-	-	1	0.1	-	-
jadranje na deski	-	-	1	0.1	-	-
jahanje, konj.športi	1	0.1	-	-	-	-
kegljanje	1	0.1	-	-	-	-
kolesarjenje	15	1.9	-	-	3	0.4
košarka	2	0.3	-	-	-	-
lov	-	-	2	0.3	-	-
mini golf	-	-	1	0.1	-	-
nogomet	4	0.5	1	0.1	-	-
planinstvo	5	0.6	1	0.1	1	0.1
plavanje	62	7.8	32	4.0	2	0.3
ribolov	-	-	1	0.1	-	-
smučanje - alpsko	56	7.0	16	2.0	2	0.3
smučanje - teki	1	0.1	-	-	1	0.1
splošna vadba	1	0.1	-	-	-	-
taborništvo	1	0.1	-	-	-	-
tek v naravi	1	0.1	1	0.1	-	-
tenis	3	0.4	3	0.4	1	0.1
veslanje	-	-	1	0.1	-	-
zmajarstvo	1	0.1	-	-	-	-
ne	633	79.6	730	91.8	783	98.5

Z različnimi sezonskimi športi, navedli so jih 27, se redno ukvarja 162 anketirancev.

Med športi, s katerimi se anketiranci udeležujejo redno v sezoni sta daleč spredaj plavanje in alpsko smučanje, za njima je planinstvo, potem pa sledijo ostali športi.

REDNO V SEZONI - RANG Tabela 40

1. plavanje	96
2. smučanje - alpsko	74
3. kolesarjenje	18
4. planinstvo	7
5. tenis	7
6. nogomet	5
7. hoja, sprehodi	5
8. balinanje	4
9. balinanje	4

2 - REDNO V SEZONI / SPOL

Tabela 41

panoga	moški f	ženske f
alpinizem	1	
avto-moto šport	1	
badminton		1
balinanje	6	1
drsanje	1	1
hoja, sprehodi	2	3
jadranje	1	
jadranje na deski		1

jahanje, konj.športi	1	
kegljanje	1	
kolesarjenje	9	10
košarka	2	
lov	2	
mini golf		1
nogomet	5	
planinstvo	4	3
plavanje	48	48
ibolov	1	
smučanje - alpsko	51	23
smučanje - teki	1	1
splošna vadba		1
taborništvo	1	
tek v naravi	1	2
tenis	5	3
veslanje	1	
zmajarstvo	1	
ne	297 (75.6 %)	336 (83.6 %)

REDNO V SEZONI
PANOGI - MOŠKI

PANOGI - ŽENSKI Tabela 42

1. smučanje - alpsko	51	1. plavanje	48
2. plavanje	48	2. alpsko smučanje	23
3. kolesarjenje	9	3. kolesarjenje	10
4. balinanje	6		
5. tenis	5		
6. nogomet	5		
7. planinstvo	4		

Glede rednega sezonskega ukvarjanja s športno rekreacijo med moškimi in ženskami v izboru panog ni bistvenih razlik.

3 - NEREDNO, OBČASNO

Tabela 43

panoge	1. mesto		2. mesto		3. mesto	
	f	%	f	%	f	%
avto-moto šport	-	-	-	-	1	0.1
badminton	2	0.3	5	0.6	-	-
balinanje	5	0.6	7	0.9	2	0.3
drsanje	1	0.1	1	0.1	1	0.1
hoja, sprehodi	19	2.4	8	1.0	1	0.1
jadrnanje na deski	1	0.1	-	-	-	-
jutr.gimn., vadba doma	4	0.5	-	-	1	0.1
kegljanje	11	1.4	7	0.9	1	0.1
kolesarjenje	14	1.8	11	1.4	-	-
košarka	14	1.8	9	1.1	1	0.1
namizni tenis	8	1.0	2	0.3	1	0.1
nogomet	21	2.6	7	0.9	4	0.5
odbojka	9	1.1	8	1.0	6	0.8
padalstvo	1	0.1	-	-	-	-
planinstvo	9	1.1	12	1.5	2	0.3

plavanje	62	7.8	13	1.6	8	1.0
ples	1	0.1	-	-	1	0.1
rokomet	3	0.4	3	0.4	-	-
smučanje - alpsko	25	3.1	9	1.1	5	0.6
smučanje - teki	1	0.1	-	-	-	-
splošna vadba	2	0.3	-	-	-	-
strelstvo	4	0.5	2	0.3	1	0.1
športna gimnastika	5	0.6	2	0.3	-	-
taborništvo	1	0.1	-	-	-	-
tek v naravi	8	1.0	3	0.4	1	0.1
tenis	7	0.9	4	0.5	2	0.3
trimaska steza			1	0.1	-	-
zmajarstvo	1	0.1	-	-	-	-
ne	556	69.9	681	85.7	756	95.1

Občasno oziroma neredno se s 27 različnimi športi udejstvuje 239 anketiranih oseb.

Aktivnosti, s katerimi se Trebanjci največ udejstvujejo občasno oziroma neredno so:

NEREDNO, OBCASNO
UDEJSTVOVANJE - RANG

Tabela 44

1. plavanje	83
2. smučanje - alpsko	39
3. nogomet	32
4. hoja, sprehodi	28
5. kolesarjenje	25
6. košarka	24
7. odbojka	23
8. planinstvo	23
9. tek v naravi	12
10. kegljanje	19

3 - NEREDNO, OBCASNO / SPOL

Tabela 45

panoga	moški f	ženske f
avto-moto šport		1
badminton	1	6
balinanje	14	
drsanje	2	1
hoja, sprehodi	15	13
jadrnanje na deski	1	
jutr.gimn., vadba doma		5
kegljanje	15	4
kolesarjenje	7	18
košarka	22	5
namizni tenis	9	2
nogomet	32	
odbojka	12	11
padalstvo		1

planinstvo	13	10
plavanje	42	41
ples		2
rokomet	5	1
smučanje - alpsko	25	14
smučanje - teki	1	
splošna vadba		2
strelstvo	7	
športna gimnastika	1	6
taborništvo	1	
tek v naravi	1	11
tenis	8	5
trimska steza		1
zmajarstvo	1	
ne	249 (63.4 %)	307 (76.4 %)

NEREDNO, OBČASNO PANOGE - MOŠKI		PANOGE - ŽENSKE	Tabela 46
1. plavanje	42	1. plavanje	41
2. nogomet	32	2. kolesarjenje	18
3. smučanje - alpsko	25	3. smučanje - alpsko	14
4. košarka	22	4. hoja, sprehodi	13
5. hoja, sprehodi	15	5. tek v naravi	11
6. kegljanje	15	6. planinstvo	10
7. balinanje	14	7. badminton	6
8. planinstvo	13	8. športna gimnastika	6
9. odbojka	12	9. jutrnj. gimn., vadba doma	5
10. namizni tenis	9	10. košarka	5
11. tenis	8	11. tenis	5

Dobljeni rezultati se glede udejstvovanja s posameznimi športnimi panogami v veliki meri skladajo z ugotovitvami raziskav SJM o športnorekreativni dejavnosti odraslih Slovencev in Slovenk.

7.8. Želje na področju športne rekreacije

Posebno pozornost smo posvetili različnim željam, ki jih imajo respondenti na področju športne rekreacije. S tem namenom smo pripravili tri vprašanja. Prvo od teh se je glasilo:

Če se ne ukvarjate s športom oz. športno rekreacijo, ali si to želite?

Med anketiranimi občani Trebnjega kar slaba tretjina (30.8) nima nobenih želja na področju športne rekreacije. Vsekakor je za nas najbolj zanimiva skupina, združena pod tretjim

odgovorom, da bi se želeli ukvarjati. Teh je kar 28.1 odstotkov, torej dobra četrtina anketiranih.

ZELJE ZA SPORTNOREKREATIVNIM UDEJSTVOVANJEM / SPOL

Tabela 47

	moški		ženske		skupaj	
	f	%	f	%	f	%
1 - ne želim se ukvarjati	109	27.7	136	33.7	245	30.8
2 - ne vem	61	15.5	75	18.7	136	17.1
3 - želel bi	105	26.7	118	29.4	223	28.1
4 - se ukvarjam	118	30.1	73	18.2	191	24.0
Skupaj	393	100.0	402	100.0	795	100.0

Značilnost: .000

Cramerjev V: .140

Posebno pozornost je treba posvetiti ugotovitvi, da je procentualno večji delež žensk kot pa moških, ki se želijo ukvarjati s športno rekreacijo. V bodoče bo torej treba ponudbo na področju športne rekreacije mnogo bolj prilagoditi željam in potrebam žena. To pa zaradi preprostega razloga, ker je že sedaj mnogo večji delež aktivnih moških.

Odgovore smo dobili tudi na vprašanje: Katere športne objekte izmed naštetih bi si najbolj želeli v bližini vašega doma? Anketirani so lahko izbrali največ pet izmed navedenih športnih objektov, ob tem pa so jih morali rangirati po vrstnem redu s številkami od 1 do 5.

ZELJENI SPORTNI OBJEKTI

Tabela 48

objekt	rang	1	2	3	4	5	skupaj
		%	%	%	%	%	
1 bazen		50.3	10.7	5.0	3.5	2.4	71.90
2 trimska steza		4.8	8.9	4.8	4.5	3.3	26.30
3 večnamenska telovadnica		7.2	11.8	10.3	6.8	4.3	40.40
4 večnamensko igrišče		1.3	8.2	6.9	4.0	4.7	25.10
5 smučarska vlečnica		3.4	7.2	7.4	5.4	3.5	26.90
6 kegljišče		4.0	7.2	5.5	4.4	3.3	24.40
7 balinišče		2.1	3.8	3.5	3.8	2.6	15.80
8 trimski kabinet (fitness center)		0.8	2.6	3.1	3.6	3.3	13.40
9 teniško igrišče		2.3	4.9	6.0	6.9	5.5	25.60
10 drsališče		1.3	1.8	3.8	1.9	3.1	11.90
11 kolesarska steza - poligon		1.6	3.9	3.6	5.7	4.9	19.70
12 proga za tek na smučah		0.6	1.1	1.8	1.8	2.4	7.70
13 kaj drugega		0.5	0.3	0.4	0.6	3.5	5.30
14 nima želja glede športnih objektov		19.9	27.7	37.7	47.0	53.2	19.90

Vrstni red po enostavnem seštevku odstotkov je prikazan v naslednji tabeli (49):

RANG OBJEKTOV

Tabela 49

	%
1. bazen	71.90
2. večnamenska telovadnica	40.40
3. smučarska vlečnica	26.90
4. trimška steza	26.30
5. teniško igrišče	25.60
6. večnamensko igrišče	25.10
7. kegljišče	24.40

V občini Trebnje je želja velike večine občanov, da bi pridobili tako pomemben objekt, kot je plavalni bazen. Očitno jih veliko pričakuje, da bi tak objekt pomenil veliko (oz. največ) za nadaljnji razvoj športne rekreacije v bivalnem okolju.

Nekaj manj, pa še vedno zelo jasno, je izražena želja po večnamenski telovadnici, kar v bistvu pomeni zelo smotrno odločitev, če to povežemo z možnostmi oz. razvojem športne rekreacije v prihodnje.

Anketirance smo tudi prosili, naj navedejo največ tri športnorekreacijske dejavnosti, s katerimi se ne ukvarjajo, vendar bi se z njimi želeli ukvarjati!

ZELJE PO ŠPORTNI REKREACIJI

Tabela 50

panoga	1. mesto		2. mesto		3. mesto	
	f	%	f	%	f	%
aerobika	6	0.8	4	0.5	1	0.1
atletika	-	-	6	0.8	1	0.1
avto-moto šport	11	1.4	3	0.4	-	-
balinanje	15	1.9	8	1.0	4	0.5
boks	-	-	1	0.1	1	0.1
drsanje	8	1.0	11	1.4	11	1.4
golf	1	0.1	-	-	-	-
hoja, sprehodi	5	0.6	6	0.8	1	0.1
jadrnanje na deski	-	-	3	0.4	1	0.1
jahanje, konj.športi	3	0.4	7	0.9	5	0.6
judo	1	1.0	-	-	-	-
karate	1	1.0	-	-	1	0.1
kegljanje	18	2.3	12	1.5	11	1.4
kolesarjenje	23	2.9	21	2.6	11	1.4
košarka	23	2.9	25	3.1	8	1.0
lov	3	0.4	1	0.1	-	-
namizni tenis	4	.5	7	0.9	7	0.9
nogomet	18	2.3	6	0.8	10	1.3
odbojka	33	4.2	14	1.8	7	0.9
padalstvo	-	-	1	0.1	1	0.1
planinstvo	23	2.9	15	1.9	3	0.4
plavanje	66	8.3	27	3.4	14	1.8
ples	6	0.8	3	0.4	2	0.3
folklorni ples	1	1.0	-	-	-	-

podvodni športi	-	-	2	0.3	1	0.1
ribolov	4	0.5	3	0.4	-	-
rokomet	16	2.0	16	2.0	4	0.5
smučanje - alpsko	59	7.4	45	5.7	20	2.5
smučanje - teki	7	0.9	9	1.1	3	0.4
smučanje na vodi	1	1.0	-	-	-	-
splošna vadba	6	0.8	3	0.4	-	-
strelstvo	7	0.9	1	0.1	2	0.3
športna gimnastika	8	1.0	7	0.9	3	0.4
taborništvo	1	0.1	1	0.1	-	-
tek v naravi	21	2.6	10	1.3	7	0.9
tenis	45	5.7	22	2.8	16	2.0
trimska steza	-	-	3	0.4	-	-
vadba z utežmi	1	0.1	-	-	-	-
ne	350	44.0	492	61.9	639	80.4

Želje na področju ukvarjanja z različnimi športi je izrazilo 445 anketirancev, kar pomeni 56 %, odločili pa so se kar za 38 različnih športov. Obenem pa lahko ugotovimo tudi izredno veliko število anketiranih, kar 350 (44 %), ki nimajo nobenih želja na področju športnorekreativnega udejstvovanja.

Z enostavnim seštevkom vseh odgovorov smo dobili naslednji vrstni red športov, s katerimi bi se občani Trebnjega najraje ukvarjali.

VRSTNI RED ŽELJA Tabela 51

1. smučanje - alpsko	124
2. plavanje	107
3. tenis	83
4. košarka	56
5. kolesarjenje	55
6. odbojka	54
7. planinstvo	41
8. kegljanje	41
9. tek v naravi	38
10. nogomet	34

Za tipično nealpsko okolje, kakršno je območje Trebnjega, je alpsko smučanje, ki je na prvem mestu, prav gotovo presenetljivo. Tudi v tem primeru torej velja misel, da "je alpsko smučanje bolj identifikacijski znak Slovenstva, kot pa šport, ki bi bil pogojen z infrastrukturo in materialnimi možnostmi večjega dela slovenskega prebivalstva" (Petrovič, K., Ambrožič, F., Sila, B.: športnorekreativna dejavnost Slovencev 1989, FTK Ljubljana, 1990, str.10)

Med željenimi športi je na drugem mestu plavanje, kar se sklada tudi z izraženimi željami po športnih objektih, med katerimi je na prvem mestu plavalni bazen.

Tenis zavzema v naši tabeli želja tretje mesto, kar ne preseneča, saj je v zadnjih dveh do treh letih teniška igra

vse bolj priljubljena športnorekreativna dejavnost Slovencev.

ZELJE PO SPORTNI REKREACIJI / SPOL

Tabela 52

panoga	mesto	moški				ženske				skupaj
		1. f	2. f	3. f	skupaj f	1. f	2. f	3. f	skupaj f	
aerobika		1			1	5	4	1	10	11
atletika			1		1		5	1	6	7
avto-moto šport	11	3			14					14
balinanje	15	7	4		26		1		1	27
boks			1	1	2					2
drsanje	4			1	5	4	11	10	25	30
golf						1			1	1
hoja, sprehodi	1	2			3	4	4	1	9	12
jadrnanje na deski			3	1	4					4
jahanje, konj.športi	2	5	3		10	1	2	2	5	15
judo	1				1					1
karate	1			1	2					2
kegljanje	13	11	7		31	5	1	4	10	41
kolesarjenje	9	7	4		20	14	14	7	35	55
košarka	11	17	3		31	12	8	5	25	56
lov	3	1			4					4
namizni tenis	2	5	6		13	2	2	1	5	18
nogomet	17	3	9		29	1	3	1	5	34
odbojka	13	2	4		19	20	12	3	25	54
padalstvo			1	1	2					2
planinstvo	10	4	2		16	13	11	1	25	41
plavanje	27	15	8		50	39	12	6	57	107
ples	2				2	4	3	2	9	11
folklorni ples						1			1	1
podvodni športi			2	1	3					3
ribolov	4	3			7					7
rokomet	4	5			9	12	11	4	27	36
smučanje - alpsko	30	26	12		68	29	19	8	56	124
smučanje - teki	4	6	2		12	3	3	1	7	19
smučanje na vodi	1				1					1
splošna vadba	1	2			3	5	1		6	9
strelstvo	6	1	1		8	1		1	2	10
športna gimnastika	2	3	1		6	6	4	2	12	18
taborništvo			1		1	1			1	2
tek v naravi	8	4	1		13	13	6	6	25	38
tenis	25	9	11		45	20	13	5	38	83
trimska steza			2		2		1		3	3
vadba z utežmi	1				1					1
ne		164		41. %		186		46.3 %		

1. smučanje - alpsko	68	1. plavanje	57
2. plavanje	50	2. smučanje - alpsko	56
3. tenis	45	3. kolesarjenje	35
4. kegljanje	31	4. tenis	38
5. košarka	31	5. rokomet	27
6. nogomet	29	6. odbojka	25
7. balinanje	26	7. planinstvo	25
8. kolesarjenje	20	8. tek v naravi	25
9. odbojka	19	9. drsanje	25
10. planinstvo	16	10. košarka	25
11. avto-moto šport	14	11. športna gimnastika	12
12. tek v naravi	13	12. kegljanje	10
13. namizni tenis	13	13. aerobika	10
14. smučanje - teki	12	14. hoja, sprehodi	9
15. jahanje, konj.športi	10	15. ples	9

Iz tabel 52 in 53 lahko ugotovimo, da moški in ženske v približno v enaki meri izražajo želje po športni rekreaciji. Vendar pa obstajajo določene razlike, ki se nanašajo na izbor željenih panog. Tako precej več žena želi kolesariti, planinariti, drsati in kar je posebej presenetljivo, igrati rokomet.

8.0 ZAKLJUČKI

V okviru študije o športnorekreativni dejavnosti občanov občine Trebnje smo opravili analizo stanja oziroma I. fazo študije. Analizirali smo organiziranost in vsebino dejavnosti, športnorekreacijske objekte in površine ter ugotovili strukturo kadrov na področju športne rekreacije. Poleg navedenega smo analizirali tudi finančno-materialna sredstva za potrebe športne rekreacije.

Osrednji del študije se je nanašal na analizo stališč, mnenj in interesov slučajno izbranega vzorca 795 odraslih občanov občine Trebnje.

Na osnovi opravljene I. faze študije, lahko ugotovitve in izsledke strnemo v naslednje zaključke:

1. V zvezi s prostim časom, ki je pomemben dejavnik športnorekreativnega udejstvovanja, smo ugotovili razmeroma majhno količino. To se nanaša predvsem na dnevni prosti čas, katerega količina pri velikem številu anketiranih občanov ne zadošča za udejstvovanje v rednih in organiziranih oblikah športne rekreacije.

Nasploh pa velja ugotovitev, da je velika večina anketiranih v tisti majhni količini razpoložljivega prostega časa prej pasivna kot aktivna.

2. Odstotek neaktivnih prebivalcev na področju športne rekreacije v občini Trebnje je razmeroma visok (skoraj 70 %). Razloge za tako stanje je iskati v načinu dela in življenja prebivalstva navedenega območja, saj so mnogi ob rednem delu še dodatno zaposleni doma (kmečka opravila).

Poleg navedenega pa so za tako stanje gotovo razlogi tudi v neustreznih programih, ki pritegnejo premajhno število ljudi, verjetno pa tudi v neustrezni kadrovski strukturi.

V povezavi s starostjo lahko ugotovimo, da po 45. letu skoraj ni več športnorekreativno dejavnih občanov.

V študiji smo potrdili že večkrat ugotovljeno dejstvo, da med kmečkim prebivalstvom športne rekreacije praktično ni.

3. Pri obravnavanju posameznih organizacijskih in vsebinskih oblik športnorekreativnega udejstvovanja smo ugotovili, da kljub navidezno dobro zasnovani mreži športnih organizacij, med večino prebivalstva ni čutiti organizirane in usmerjene ponudbe. To se nanaša tako na delovno kot tudi na bivalno okolje.

4. Izbor panog, s katerimi se anketiranci največ ukvarjajo kaže, da so v ospredju predvsem tiste dejavnosti, ki se odvijajo v naravi (hoja, sprehodi, tek, kolesarjenje). Pri tem udeleženci v glavnem ne potrebujejo drage športne opreme in niso vezani na organizirane rekreacijske skupine.

Ženske, rekreativne športnice, bolj izbirajo neorganizirane oblike dejavnosti (hoja in sprehodi, gimnastika doma, tek v naravi, kolesarjenje), medtem ko težijo moški bolj k organiziranim oblikam (nogomet, košarka).

5. Pomanjkanje prostega časa in preobilica dela sta temeljna razloga, zaradi katerih se anketirani ne ukvarjajo, oziroma so manj aktivni na področju športne rekreacije. Pomembno teži pa ima tudi narava njihovega vsakodnevnega dela v službi (poudarjena fizična komponenta dela) in obremenitve doma.

6. Znatni odstotek tistih anketirancev (28.1 %), ki do sedaj niso bili dejavni, se v prihodnje želi ukvarjati s športno rekreacijo. Med temi je celo nekaj več žensk.

Velika večina anketiranih občanov (71,9 %) si želi v svojem okolju plavalni bazen, veliko pa je tudi takih (40,4 %), ki si želijo večnamensko telovadnico. Seveda pa so prisotne tudi želje glede drugih športnih objektov (smučarska vlečnica 26.9 %, trimska steza 26.3 %, teniško igrišče 25.6 %, večnamensko igrišče 25.1 % in kegljišče 24.4 %).

Glede želja, ki so povezane s posameznimi športi se je 445 anketiranih opredelilo za kar 38 različnih športnih zvrsti. Po vrstnem redu si dejavnosti sledijo:

alpsko smučanje,
plavanje,
tenis,
košarka,
kolesarjenje,
odbojka.

Dejavniki, ki bodo v občini Trebnje načrtovali in usmerjali razvoj športne rekreacije, bodo vsekakor morali upoštevati navedene želje in ugotovitve.

7. Stopnja razvitosti športne rekreacije v občini Trebnje ni na visoki ravni. Stevilni analizirani kazalci opozarjajo, da bo treba precej sil, znanja in sredstev usmeriti v spremembo obstoječega stanja. To pa pomeni, da bo treba organizacijsko, vsebinsko in kadrovske izboljšati in obogatiti celotno področje športne rekreacije.

Prav zaradi navedenega mora biti opravljena tudi II. faza študije, ki bo vsebovala temeljne prvine načrtovanja in programiranja športnorekreativne dejavnosti občanov občine Trebnje. To pomeni izdelavo organizacijske sheme, kadrovske in vsebinske zasnove, propagando in obveščanje ob upoštevanju stanja obstoječih športnih objektov ter naravnih pogojev z možnostjo pridobivanja novih športnih površin.

9.0 VIRI IN LITERATURA

Berič, H., K.Petrovič: Trim 72, Inštitut za kineziologijo, Visoka šola za telesno kulturo, Ljubljana, 1974

Damjan, J., H.Berčič, Z.Jančič, T.Buick: Odnos javnosti do športne rekreacije (poročilo o raziskavi), Studio marketing Delo, Raziskovanje, svetovanje in oblikovanje tržnih komunikacij, Ljubljana, 1987

Lah, A.: Slovenija: Varstvo in urejanje okolja, Slovenije 88, Slovenska akademija znanosti in umetnosti, Ljubljana, 1989

Petrovič, K., F. Ambrožič, B. Sila: Športnorekreativna dejavnost Slovencev 1989, (Z vidika podatkov in ugotovitev študije Slovenskega javnega mnenja v letu 1989 in primerjave s študijami iz let 1973, 1976, 1980, 1983 in 1986), Inštitut za kineziologijo FTK v Ljubljani, Center za raziskovanje javnega mnenja in množičnih komunikacij FSPN, Ljubljana 1990

Sila, B. M. Zvan: Nekatere socialno-demografske značilnosti, motivi, mnenja in stališča udeležencev prireditve "Brazde vzdržljivosti" v letu 1984, Univerza v Ljubljani, Inštitut za kineziologijo FTK, Ljubljana 1985

Program športa občine Trebnje za leto 1991, Zveza telesnokulturnih organizacij občine Trebnje

Sanacija divjih deponij v občini Trebnje, (raziskovalna naloga, Zavod za urbanistično načrtovanje Trebnje, Trebnje 1989

Srednjeročni družbeni plan občine Trebnje za obdobje 1986 - 1990, Skupščina občine Trebnje, 1985

Dolgoročni plan občine Trebnje za obdobje od leta 1986 do leta 2000, Skupščina občine Trebnje, 1985.

THE NATIONAL BUREAU OF STANDARDS
WASHINGTON, D. C. 20540

FOR THE NATIONAL BUREAU OF STANDARDS
WASHINGTON, D. C. 20540

FOR THE NATIONAL BUREAU OF STANDARDS
WASHINGTON, D. C. 20540

FOR THE NATIONAL BUREAU OF STANDARDS
WASHINGTON, D. C. 20540

FOR THE NATIONAL BUREAU OF STANDARDS
WASHINGTON, D. C. 20540

FOR THE NATIONAL BUREAU OF STANDARDS
WASHINGTON, D. C. 20540

FOR THE NATIONAL BUREAU OF STANDARDS
WASHINGTON, D. C. 20540

FOR THE NATIONAL BUREAU OF STANDARDS
WASHINGTON, D. C. 20540

FOR THE NATIONAL BUREAU OF STANDARDS
WASHINGTON, D. C. 20540

FOR THE NATIONAL BUREAU OF STANDARDS
WASHINGTON, D. C. 20540

FOR THE NATIONAL BUREAU OF STANDARDS
WASHINGTON, D. C. 20540

FOR THE NATIONAL BUREAU OF STANDARDS
WASHINGTON, D. C. 20540

FOR THE NATIONAL BUREAU OF STANDARDS
WASHINGTON, D. C. 20540